ПРОЛЕТАРИИ ВСЕХ СТРАН, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

კომუნისტი

СССР

გაზეთი გამოდის 1920 წლის 3 ივნისიდან

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს და მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

№ 198 (19639) ◆ პარასკევი, 29 აგვისტო, 1986 წელი. ◆ ფასი 3 კაპ.

შეუვასრულოთ წლის დავალება

საქმეგია საქართველოს მეჩაიეთა მისწრაფება გააუმჯობესონ პროდუქციის ხარისხი. მაგრამ ჩაის ფოთლის კრეფისა და გადამუშავების წლიური გეგმის შესრულება — ეს მთავარი ამოცანაა. ჩვენი რესპუბლიკა კვლავინდებურად არის საბჭოთა ბაზარზე ჩაის ძირითადი მიმწოდებელი. მას ელის ქვეყნის მოსახლეობა.

ასეთი იყო ზუგდიდში გამართული მეჩაიეობის რაიონების პარტიის რაიკომების პირველი მდივნების, აგრომრეწვისა და მისი სამსახურების ხელმძღვანელი მუშაკების, აგროსამრეწველო გაერთიანებათა თავმჯდომარეების, მეცნიერების თათბირის ლიტმოტივი. თათბირმა განიხილა დარგში ახლანდელი მძიმე ვითარება, დასახა ჩაის ფოთლის კრეფის წლიური დავალების შესრულების კონკრეტული ღონისძიებანი.

თათბირი გახსნა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მდივანმა ნ. ა. ჭითანავამ. მოხსენება გააკეთა საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის პირველმა მოადგილემ, რესპუბლიკის სახაგრომრეწვის თავმჯდომარემ გ. დ. მგელაძემ.

თათბირზე გამოვიდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ი. პატიაშვილი.

მეტად არახელსაყრელმა ამინდის პირობებმა, — აღინიშნა თათბირზე, — შეანელა ჩაის ფოთლის ნორმალური ზრდა და განვითარება. ამას დაემატა მეჩაიეობის რაიონების პარტიული, საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოებისა და სახაგრომრეწვის სამსახურების მიერ დაშვებული გარკვეული ხარვეზები ჩაის ფოთლის მომდევნო კრეფის პროცესში. ვითარება გაართულა იმანაც, რომ ბოლო რამდენიმე წლის მანძილზე არ ხორციელდებოდა საჭირო აგროტექნიკური ღონისძიებანი. და აი შედეგი: 25 აგვისტოსათვის რესპუბლიკაში მოკრეფილია 320 ათასი ტონა ჩაის ფოთოლი, ანუ გეგმის 58 პროცენტი. შარშანდელი წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით განსხვავებამ თითქმის ასი ათასი ტონა შეადგინა.

ძირითად მიზეზებს შორის, რომლებსაც ამგვარი საქმის ვითარება მოჰყვა, თათბირის მონაწილეებმა დაასახელეს ისიც, რომ სათანადოდ, რაციონალურად არ ანაწილებდნენ ადამიანებს, ტექნიკურ საშუალებებს, სრულად, უდანაკარგოდ ვერ ითვისებდნენ ნედლეულის რესურსებს. მაგალითად, ზუგდიდის რაიონში ჩამორჩენამ შარშანდელთან შედარებით შეადგინა 13 ათასი ტონა ჩაის ფოთოლი, ქობულეთის რაიონში — 11 ათასი ტონა, ლანჩხუთის რაიონში — 7 ათასი ტონა. სამუშაოთა ტემპი შეანელეს გეგეჭკორის, ხობის, ცხაკაიას, ჩოხატაურის რაიონებში. მაგრამ ყველაზე მძიმე ვითარება შეექმნა მახარაძის რაიონში, სადაც მზადდება რესპუბლიკაში წარმოებული ჩაის დაახლოებით მეხუთედი. აქ შარშანდელ დონეს 31 ათასი ტონით ჩამორჩებიან.

საოცარია, მაგრამ ფაქტია: მუშახელის დეფიციტის პირობებში აგროსამრეწველო გაერთიანებები სათანადოდ არ ზრუნავენ ჩაის ფართობების გაზრდისათვის, სადაც შეიძლება გამოიყენონ მექანიზებული საშუალებები. გადიდებას საჭიროებს ჩაის საკრეფი მანქანებისა და ხელის აპარატების გამოყენების ეფექტიანობა. ამიტომ საკვირველი არ არის, რომ ჩაის ფოთლის მექანიზებული კრეფის დაგალება რესპუბლიკაში ჯერჯერობით მხოლოდ 28 პროცენტით არის რეალიზებული.

რა თქმა უნდა, ძნელია, ვიმოქმედოთ ტექნიკური ხარვეზების დეფექტების პირობებში, რომლებიც ჯერ კიდევ აქვს ჩაის საკრეფ ტექნიკას. მაგრამ, ხაზგასმით აღინიშნა თათბირზე, იქ, სადაც საქმეს ცოდნით ხელმძღვანელობენ მის ექსპლოატაციას, მექანიზატორთა მომზადებას, შემოქმედებითად უდგებიან საქმეს, შედეგებიც არ აყოვნებს. ამაში გვარწმუნებს, კერძოდ, ქობულეთის რაიონის, ორხევისა და ჩაქვის ჩაის საბჭოთა მეურნეობების, ზუგდიდის რაიონის ინგირისა და ზედა ეწრის და ზოგიერთი სხვა ჩაის საბჭოთა მეურნეობის საქმიანობის პრაქტიკის მაგალითები. აქ ფოთლის კრეფის მაჩვენებელი ერთ მობილურ მანქანაზე გაანგარიშებით 12-15 ტონით აღემატება საშუალო რესპუბლიკურ მაჩვენებელს, ხოლო ხელის აპარატით კრეფისა — 1,7-2,3 ტონით. ამ მეურნეობებში ნედლეულის მექანიზებული კრეფის ხვედრითი წილი [illegible] ოროცენტს [illegible] ძირითადად, თავს აბრუებენ მეტ ნედლეულის მიღებასა და დამუშავებას. მაგრამ აქაც არის სერიოზული პრობლემები და ხარვეზები. ჩაის პირველადი გადამუშავების ფაბრიკების არასაკმარისი ტექნიკური აღჭურვილობა, ტექნოლოგიური რეჟიმის დაცვის დაბალი დონე არ იძლევა იმის საშუალებას, რომ მთლიანად გამოავლინონ დარგის განვითარების რეზერვები. ამ საწარმოებში ხშირად მიმართავენ ნედლეულის გადამუშავების დაჩქარების შეუწყნარებელ მეთოდებს.

სეზონის დამლევამდე დარჩენილ დროში, აღინიშნა თათბირზე, რესპუბლიკის მეჩაიეთა წინაშე დგას სერიოზული ამოცანები: გეგმის შესრულებისათვის საჭიროა მოვკრიფოთ 231 ათასი ტონა ფოთოლი. დასახულის წარმატებული რეალიზაცია ბევრად არის დამოკიდებული ადგილებზე მოსავლის კრეფის უნარიან ორგანიზაციაზე, შრომითი რესურსების მობილიზაციაზე, საშემსრულებლო დისციპლინის განმტკიცებისათვის პასუხისმგებლობის გადიდებაზე. საჭიროა აგრეთვე გაცლებით მეტი ეფექტიანობით გამოვიყენოთ ჩაის საკრეფი მექანიზმები, დავნერგოთ მუშაკთა მატერიალური სტიმულირების კარგად მოფიქრებული ფორმები და მეთოდები.

მესამე ვეგეტაციის ვადა უამინდობამ სექტემბრისათვის „გადასწია“. ამიტომ საჭიროა იქნება განსაკუთრებით დაძაბულად, სრული უკუგებით ვიმუშაოთ ოქტომბერში. ამასთან დაკავშირებით თათბირის მონაწილეებმა მოიწონეს საქართველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის ინიციატივა ჩაის კრეფაზე რამდენიმე კომკავშირული შაბათობის მოწყობის შესახებ.

დასახული პროგრამის რეალიზაციაში გადამწყვეტი როლი განეკუთვნება რაიონულ პარტიულ კომიტეტებს. მათ მთელი პრინციპულობით უნდა მოჰკიოხონ აგროსამრეწველო და ჩაის საწარმოო გაერთიანებების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობის ხელმძღვანელებს, ჩაის ფაბრიკების დირექტორებს, სპეციალისტებს, ყველაფერი იღონონ, რათა დაძლიონ ჩამორჩენა, წარმატებით შესრულონ წლის დავალებანი. განსაკუთრებით საჭიროა დავაჩქაროთ შრომის ორგანიზაციის მოწინავე გამოცდილების დანერგვა, კერძოდ, სამეურნეო ანგარიშის რგოლებისა და ბრიგადების შექმნა. უნდა ვიზრუნოთ მოწინავეთა და წარმოების ნოვატორთა, სოციალისტური შეჯიბრების მოწინავეთა მატერიალური სტიმულირების უფრო ქმედითი ფორმების გამოყენებისთვისაც.

თათბირზე ხაზგასმით აღინიშნა, რომ წლევანდელი სეზონი მეჩაიეებისათვის, გადამშეშავებელი მრეწველობის მუშაკებისათვის სიმწიფის, მაღალი შეგნების კიდევ ერთი გამოცდაა. ყველა გამოსვლაში გაისმოდა რწმენა, რომ ამ გამოცდას დარგის მშრომელები პირნათლად ჩაბარებენ და თავს გაართმევენ დავალებებს, ყოველ ღონეს იხმარენ სკკპ XXVII ყრილობისა და საქართველოს კომპარტიის XXVII ყრილობის გადაწყვეტილებათა წარმატებით შესრულებისათვის.

თათბირის მუშაობაში მონაწილეობდნენ ამხანაგები ბ. ვ. ადლეიბა, გ. გ. გუმბარიძე, ვ. რ. პაპუნიძე, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის სოფლის მეურნეობისა და კვების მრეწველობის განყოფილების გამგე რ. ბ. მემარნიშვილი, საქართველოს ალკკ ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივანი ჯ. ვ. მარგველიძე. (საქინფორმი).

გამოცდილების გაზიარებისა და ტიპიური შეცდომების ასაცილებლად

ესტონეთის სსრ, ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო

ძიება, ინიციატივა, პასუხისმგებლური შრომა

ასე აღწევენ წარმატებებს ესტონელი ადგილობრივი მრეწველობის მუშაკები

საოცრად მიმზიდველი და ლამაზია ზაფხულის მზიან დღეებში ესტონეთის მიწა-წყალი, რომელსაც თვალლეწვდენ საბჭოთის ტერიტორიის მხოლოდ 0,2 პროცენტი უჭირავს და 1,5 მილიონი ადამიანი ცხოვრობს. ყოველ სტუმარზე უთუოდ თავისებურად განუმეორებელ შთაბეჭდილებას მოახდენს სიმწვანეში ჩაფლული მისი კოხტა დიდქალაქი ტალინი — ძველი და თანამედროვე არქიტექტურის ორგანული შეხამების ერთ-ერთი საუცხო ნიმუში.

ბევრი რამ იტაცებს აქ უცხო თვალს: მუდამ სუფთა და გაწკრიალებული ქუჩები და მოედნები, მზრუნველი ხელით ნასთუოთვი გაზონები, ბაღები, სკვერები, დღევანდელობის მჩქეფარე რიტმისა და მაჯისცემისათვის ერთი შეხედვით თითქოდა შეუფერებელი აუჩქარებლობა, სიდინჯე, შესაშური თვითდისციპლინა და ქცევის დაკანონებული ნორმების განუხრელი პატივისცემა, ესოდენ ძალუმად რომ ახასიათებთ ადგილობრივ მკვიდრთ (აქ მთელი დღის მანძილზე საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში შეიძლება ვერც კი შეხვდეთ ფორმიან წესრიგის დამცველთ), მათი გულითადობა, კეთილმოსურნეობა...

დიახ, მართლაც ბევრი რამ არის იქ საინტერესო და საყურადღებო. მაგრამ ესტონეთში ჩვენი ამყოფობიდან სამსახურებრივი მივლინების მიზანი მკითხველთათვის მხოლოდ ამ მშვენიერ რესპუბლიკასა და მის მშრომელ ადამიანებთან შეხვედრით მიღებული შთაბეჭდილებების გაცნობა კი არა, სულ სხვა რამ იყო...

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის III პლენუმზე სხვებთან ერთად მკაცრად და სამართლიანად გაკრიტიკეს რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო იმისათვის, რომ იქ ჯეროვანი მონდომებით მომთხოვნელობითა და პასუხისმგებლობით არ იღვწიან მუშაობის გარდაქმნის, პროგრესული მოწყობილობა-დანადგარებით წარმოების აღჭურვა-განახლების, საწარმოო და სოციალური სფეროს საკითხთა კომპლექსურად გადაწყვეტის, დარგში მოკალათებული სხვადასხვა ჯურის საქმოსნებისა და თაღლითებისაგან სისტემის გაწმენდის, მეურნეობრიობის ახალ სისტემაზე გადასვლისათვის და, საერთოდ, ყველა იმ ნაკლის უთუო გამოსწორებისათვის, რომლებიც პრაქტიკულად შეუძლებელს ხდის სამინისტროს მასშტაბით წარმოების ეფექტიანობის ოპერატიულ ამაღლებასა და ნაწარმის ხარისხის რადიკალურ გაუჯობესებას.

ვფიქრობთ, ამ სამინისტროს ხელმძღვანელების, მშრომელებისათვის უთუოდ საინტერესო და სასარგებლო იქნება მათი ესტონელი კოლეგების მუშაობის გამოცდილების, საქმიანობის ფორმებისა და მეთოდების გაცნობა-გაზიარება. ისინი ხომ ერთ-ერთი საუკეთესონი და მოწინავენი არიან დარგში კავშირის მასშტაბით.

როდესაც მათს მუშაობას გავეცანით, ვესაუბრეთ სამინისტროს, აგრეთვე ცალკეულ საწარმოთა ხელმძღვანელებს, დავრწმუნდით, რომ აქ ადრეულ აუღიათ ალღო დროის მოთხოვნებისათვის, კუდში კი არ მიმყოლიან, არამედ მზარი უსწორებიათ მისთვის, სპეციალური მითითებების მიღებამდე დაუწყიათ მუშაობის გარდაქმნა, იმითავითვე უზრუნიათ საიმისოდ, რომ სისტემაში განუწყვეტლივ, შეუფერხებლად ახლდებოდეს წარმოების ტექნოლოგია, მოთხოვნილების მიხედვით იცვლებოდეს პროდუქციის ნომენკლატურა, უმჯობესდებოდეს მისი ხარისხი და დიზაინი, უკლებლივ ყველა საწარმოოეკონომიკური მაჩვენებელი.

„კომუნისტის“ რედაქციამ გადაწყვიტა რუბრიკით „გამოცდილების მისაზარეთები“ მოკლედ, რამდენიმე დამახასიათებელი კონკრეტული მაგალითის მოშველიებით გააცნოს ჩვენი რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს მესვეურებს, მშრომელებს მათი ესტონელი კოლეგების გარჯის, დარგისადმი ხელმძღვანელობის, საქმიანობის სტილი, გზები და საშუალებები, რომელთა მეოხებითაც აღწევენ ისინი წარმატებებს (ჩვენი გაზეთის ფურცლებზე დროგამოშვებით დაიბეჭდება ასევე წარმოების ინტენსიფიკაციისა და მრავალცვლიანი მუშაობისათვის ლენინგრადში მიმდინარე საქმიანობის, აგრეთვე ბელორუსი მშენებლებისა და რკინიგზელების გამოცდილება, რომლებიც მოიწოლა სკკპ ცენტრალურმა კომიტეტმა, გაანალიზდება სუმის სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანების, ვოლგის ავტომობილების საწარმოო გაერთიანების მშრომელთა საქმიანობის ფორმები და მეთოდები, რომელთა გადმოღება-დანერგვის საჭიროებაზე გაამახვილა ყურადღება საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის III პლენუმმა, და ა. შ.)

ახლა მოკლედ გაგაცნობთ ესტონეთის სს რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს მშრომელთა წარმატებების განმაპირობებელი ბოლოდროინდელი გარჯის ამსახველ რამდენიმე განზოგადებულ მონაცემს, შემდეგ კი გესაუბრებით იმაზე, თუ რა და როგორ კეთდება მათი მოპოვებისათვის.

მასალები იხილეთ მე-2 გვერდზე.

საქმით განვამტკიცოთ სიტყვა

ლიტყვისა და საქმის, თეორიისა და პრაქტიკის განუყოელი ერთიანობა შეადგენ ყოველ საბჭოთა ადამიანების ყოველდღიური ცხოვრებისა თუ პრაქტიკული მოღვაწეობის ნებისმიერ დარგში, სფეროში, უპირველეს ადგილზე ნარმატებათა განმაპირობებელი ერთ-ერთი უტყუარი საწინდარი. ამიტომაც, მარქსიზმ-ლენინიზმის ფუძემდებელთა მოძიებულსაბამ, რომლებიც შეადგენ დიდ ყურადღებას უთმობდნენ ამ უმნიშვნელოვანეს საკითხს, საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია, მისი ცენტრალური კომიტეტი განსაკუთრებით ზრუნავენ სიტყვის საქმით განმტკიცებისათვის.

„ყოველგვარი შეუთანხმებლობა ნათქვამსა და გაკეთებულს შორის, — ნაზგასმით აღინიშნა სკკპ XXVII ყრილობისადმი პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიკურ მოხსენებაში, — ენგრძ მთავარს — პარტიული პოლიტიკის ავტორიტეტს და ამდენად შეუფყნარებელია, რა ფორმითაც უნდა ვლინდებოდეს იგი. კომუნისტების პარტია სიტყვისა და საქმის ერთიანობის პარტიაა. ეს უნდა ახსოვდეს თითოეულ ხელმძღვანელს, თითოეულ კომუნისტს. სწორედ სიტყვისა და საქმის ერთიანობით იმსჯელებს საბჭოთა ხალხი ჩვენს მუშაობაზე“.

ეს საკითხი განსაკუთრებით აქტუალურია ახლა, საბჭოეთის კომუნისტთა უმაღლესი ფორუმის შემდეგ, რომელმაც ჭეშმარიტად ლენინური პირფთვნელობისა და გულახდილობის ვითარებაში გააანალიზა განეული მუშაობა, შეიმუშავა ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების დაჩქარების, სასიკეთო გარდატეხა-გარდაქმნების, მშრომელთა კეთილდღეობის განუხრელი ამაღლების მეცნიერულად დასაბუთებული რეკომენდაციები.

და სწორედ მათი განხორციელებისათვის პარტიული ორგანიზაციების მეთაურობით მიმდინარე ნაყოფიერი მუშაობის შედეგია ჩვენს რესპუბლიკაში ამ ბოლო ხანს მოპოვებული გარკვეული წარმატებები. მაგრამ ეს არ კმარა, უფრო კონკრეტული, პასუხისმგებლური, დღევანდელობის მოთხოვნათა შესაბამისად ორგანიზებული შრომაა საჭირო ყრილობის გადაწყვეტილებათა უთუო ხორციშესხმისათვის. ამის საჭიროება თვალნათლივ წარმოჩნდა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის III პლენუმზე, რომლის მონაწილეებმა პრინციპულად, საქმიანად, ყოველმხრივ განიხილეს წლევანდელი ზვიდი თვის მანძილზე რესპუბლიკის ეკონომიკური და სოციალური განვითარების სახელმწიფო გეგმის შესრულების შედეგები და მესამე კვარტალის საგეგმო დავალებათა უცილობელი რეალიზაციის ღონისძიებანი.

საამისოდ განსაკუთებული და საფიქრალ-საზრუნავი კი მართლაც ბევრია. დაბალია წარმოების მოცულობის ზრდის ტემპი, სერიოზული შეფერხებებია სანთანო და სასკოლო შენებლობაში, კვლავ ბევრი პრობლემაა აგრომრეწვის სისტემაშიც — საფრთხეშია ხარისხოვანი ჩაის ფოთლის, ხილის დამზადების გეგმები...

ეს კი, ბევრ სხვა რამესთან ერთად, იმის შედეგიც არის, რომ ზოგან ამკარად ვერ აუღიეს ალღო დღევანდელობის მოთხოვნებს, ცალკეული პარტიული და სამეურნეო ხელმძღვანელები ჯეროვნად ვერ ფლობენ სიტუაციას და, ამდენად, ვერც მართავენ მას, ოპერატიულად და სათანადოდ ვერ რეაგირებენ ცხოვრების მიერ წამოჭრილ მტკივნეულ პრობლემებზე. ისინი არამეთუ არ გარდაიქმნებიან, არც კი იციან ჯეროვნად, თუ რა არის საჭირო საამისოდ, ზოგჯერ როგორ იძლევიან უსაფუძვლო დაპირებებს, შემდეგ კი ვერ რაზმავენ ადამიანებს დასახულის განხორციელებისათვის. სწორედ ესეც ქმნის იმგვარ სიტუაციას, როდესაც, როგორც ეს ამხანაგმა მ. ს. გორბაჩოვმა სკკპ ცენტრალური კომიტეტის წლევანდელი ივნისის პლენუმზე თქვა, „ვიწყებთ ფაქტებს, როცა სიტყვებით ცვლიან საქმეებს, როცა... სიტყვით ყველაფერი კარგად არის, რეალური ცვლილებანი კი არ ჩანს. ამის გამო გარდაქმნა უქმ ბრუნვაზე გადადის“.

სოლო ეკონომიკის დაჩქარებული განვითარებისათვის უქმი ბრუნვა კი არა, სრული დატვირთვი, მთელი სიმძლავრით, სწორედ დღევანდელობის მოთხოვნათა შესაბამისად მუშაობა საჭირო. როგორც პრაქტიკა გვიჩვენებს, იქ, სადაც ამგვარად იღვწიან, შედეგიც კარგია. ამის დამადასტურებელია თუნდაც „საქმაღალდმრეწვის“ გაერთიანების კოლექტივის საქმიანობა, რომელიც საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის III პლენუმზე დადებითად შეაფასა ამხანაგმა ჯ. ი. პატიაშვილმა.

მაგრამ, სამწუხაროდ, ყველა პარტიული კომიტეტი, პირველადი პარტორგანიზაცია, სამეურნეო ხელმძღვანელი როული მუშაობს ასე, ბოლომდე როდი მიპყვება საქმეს. ამის გამოც არის, რომ მათი სიტყვა და საქმე ხშირად სცილდება ერთმანეთს. ეს კი ქმნის ისეთ ატმოსფეროს, როდესაც შრომითს კოლექტივებში არამეთუ იქმნება ორგანიზებული, ინიციატივიანი მუშაობის, საქმის სასარგებლო ახალი თაოსნობების გამოჩენის პირობები, არამედ ზოგჯერ-უკვე მოწყნებული, დანერგული და აღიარებული ნამოწყებიც კი იკარგება.

ასე მოხდა, კერძოდ, ტყიბულის ორჯონიკიძის სახელობის შახტში, რომლის შრომელებმა შარშან სკკპ XXVII ყრილობის ღირსეული შეხვედრის მიზნით რესპუბლიკაში ერთ-ერთმა პირველებმა გამოიჩინეს ინიციატივა დეკეზით: „მთელი საწარმოო პოტენციალი — ლენინური პარტიის XXVII ყრილობას“! უნდა ითქვას, რომ ბევრი რამ გაკეთდა ამ თაოსნობის ხორციშესხმისათვის, რომელიც მოიწონა საქართველოს კომპარტიის ცენტრალურმა კომიტეტმა და რესპუბლიკის ბევრ შრომითს კოლექტივშიც დაინერგა. შედეგიც კარგი იყო: „ორჯონიკიძელებმა“ გადაჭარბებით შეასრულეს საყრილობოდ ნაკისრი ყველა ვალდებულება.

სავარაუდო იყო, რომ შახტის პირველადი პარტორგანიზაცია (მდივანი ზ. ბოჭორიშვილი), პარტიის საქალაქო კომიტეტი შემდგომშიც ყოველ ღონეს იხმარდნენ მოპოვებულის განმტკიცებისათვის, სათანადო იდეურ-აღმზრდელობითი, ორგანიზატორული მუშაობით შექმნიდნენ მომავალში უკეთ გარჯისათვის საჭირო პირობებს, ამრავლებდნენ წარმატებებს, მაგრამ ასე არ მოხდა. საქმის თითქმის თვითდინებაზე მიშვების სავალალო შედეგმაც არ დააყოვნა: მესამე საქმაღალოტაციო უმანმა, სადაც თაოსნობა იშვა, თანდათან დაიწყო კოჭლობა, ჩაშალა ქვანახშირის ამოღების გეგმები, უკვე ივლისის დასაწყისისათვის 803 ტონა ძვირფასი ნედლეული დაკარგა სახალხო მეურნეობას, თვით ინიციატორი ე. მერკვილაძე ეკ მარტის მიწურულს ისე წავიდა შახტიდან, რომ სამოლოო ანგარიშიც არ გაუსწორებია.

ასეთი რამ არ მოხდებოდა, პირველადი პარტორგანიზაცია, მისი ბიუროო მოწოდების სიმაღლეზე რომ ყოფილიყვნენ, ყოველი ღონე ეხმარათ სიტყვის საქმით განმტკიცებისათვის, პირადი მაგალითით დაერაზმათ და გაეყოლებინათ მშრომელები.

იგივე შეიძლება ითქვას თბილეთის რაიონის ჩეკურაანთგორის კოლმეურნეობის კომუნისტთა მისამართითაც. აქ სამეურნეო წლის დასაწყისში რიხიანად იკიხრეს გადიდებული ვალდებულებები, მაგრამ სიტყვას კონკრეტული საქმე ვერ მოაყოლეს — წლევანდელ ექვსთვიან შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით თითქმის 45 პროცენტით შემცირდა წველადობა, ხორცის წარმოება, საგრძნობლად გაუარესდა ხარისხი, კოლმეურნეობის საფინანსო-ეკონომიკური მაჩვენებლები.

ან კიდევ, ანა, პირველადი პარტორგანიზაციის წევრთა, მათ ნაწამალოლთა რომელ ინიციატივიან მუშაობაზე, მშრომელთა ნორმალური კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მომსახურების პირობების შექმნისათვის ზრუნვაზე, საამისოდ პირადი მაგალითის ძალაზე შეიძლება საუბარი, კერძოდ, ონის რაიონის სოფელ შეუბაწში, რომლის შესახებაც წერდა „კომუნისტი“. აკ სავალალო მდგომარეობაშია კლუბი, ბიბლიოთეკა, სადაც სინათლეც კი არ არის. არადა, საჭიროა ულ ათიოდე შეტრი კაბელი, რათა იქვე მდებარე, საბაგვო ბაღიდან ბიბლიოთეკაში გადმოიყვანონ ელექტროსაზი. პირველადი პარტორგანიზაცია კი განზე დგას, ელოდება, თუ ვინ მოვა და მოაგვარებს ამ მარტივ საქმეს. და ეს მაშინ, როცა თვით პარტორგანიზაციის მდივანი ბ. ოდიანაძე პირფთვნელი ელექტრომონტიორია?!

სამწუხაროდ კიდევ მრავალი ანალოგიური ფაქტის ჩამოთვლა შეიძლება. არადა, საქმისადმი ამგვარი, ყოველდ მოუთმენელი და ეფექტურმლებელი მიდგომა სრულიად შეუწყნარებელია. საჭიროა ინიციატივიანი, ორგანიზებული შრომა, მუშაობის სტილის, ფორმებისა და მეთოდების გარდაქმნა, სიტყვისა და საქმის განუყოელი ერთიანობისათვის ბრძოლა. ნებისმიერი განეული საქმიანობის ეფექტიანობა ხომ მისი საბოლოო შედეგებით, კონკრეტული საქმით იზომება. ამას უნდა მიაქციონ განსაკუთრებული ყურადღება ყოველმა პარტიულმა კომიტეტმა, პირველადმა პარტორგანიზაციამ.

საქმეს გამოაჩინა

თბილისის კამვოლ-მაუდის კომბინატ „საბჭოთა საქართველოს“ კოლექტივმა, მიმდინარე წლის შვიდ თვეში მილიონ მანეთზე მეტი ღირებულების ზეგეგმიითი პროდუქცია გამოუშვა. მნიშვნელოვანი გადაჭარბებით შესრულდა რეალიზაციის გეგმაც.

ახალი ტექნიკისა და მუშაობის პროგრესული მეთოდების დანერგვით შრომის ნაყოფიერება 109 პროცენტამდე გაიზარდა.

საწარმოში ფართოდ გაიშალა სოციალისტური შეჯიბრება, რათა დიდი ოქტომბრის 70 წლისთავისათვის შეასრულონ ხუთწლედის ორი წლის დავალება.

სურათზე: სოციალისტური შეჯიბრების მოწინავე, საქსოვი საამქროს პირველადი კომკავშირული ორგანიზაციის მდივანი ნინო აბესაძე.

ი. შლამოვის ფოტო. (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

გონიერება გაიმარჯვებს

საბჭოთა მორატორიუმი კიდევ ერთ შანსს აძლევს დასავლეთის პოლიტიკურ წრეებს გონს მოსასვლელად. უნდა შეიგნონ, რომ ატომური ომი უაზრობაა და რომ მასში ვერავინ გაიმარჯვებს, გვწამს, რომ სიკეთე კვლავ დათრგუნავს ბოროტებას, ნუთუ ვაშინგტონის ხელმძღვანელებს არ სურთ სიცოცხლე და აბსებობა? ძალები მშვიდობიანი თანაარსებობით გამოვცადოთ, კაცობრიობის ყველა შესაძლებლობა გამოვიყენოთ იმისათვის, რომ ყველამ ბედნიერად იცხოვროს. მშვიდობის დროს ხომ განსაცვიფრებელი მიღწევების მოპოვება შეიძლება. აბის პატარა მაგალითია ჩვენი საბჭოთა მეურნეობა. უკანასკნელ ხანს შევძელით სასიკეთო გარდატეხა მოგვეხდინა უკონომაკაში, წარმატებით დავაბიანავეთ პურეულის მოსავალი, მრავალწლოვანი ბალახების თესლიც საგეგმოზე გაცილებით მეტი იქნება. ვადაზე ადრე შევასრულეთ მეცხოველეობის პროდუქტების სახელმწიფოსათვის მიყიდვის შვიდი თვის დავალებანი. ეს იმან განაპირობა, რომ გაუმჯობესდა ჯოგის ჯიშობრივი შემადგენლობა, რომელსაც მთლიანად საკუთარი წარმოების საკვებით კვებავთ. დისციპლინა და კეთილსინდისიერი შრომა გახდა წარმატების საწინდარი.

სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების მატების სადღესასწაულო ამოცანების გადასაჭრელად, ცხადია, უპირველესია ხალისიანი შრომა, რომელიც მხოლოდ მშვიდობიანი ცხოვრების თანამგზავრია. მუყაითი გარჯით უნდა შევქმნათ დოვლათი და განვამტკიცოთ ჩვენი სამშობლოს ძლიერება.

პ. ხაბალაშვილი,
ცხინვალის რაიონის ხეთაგუროვის მეთესლეობის საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი.

მშვიდობიანი გარჯა ჩვენი ძლიერების წყაროა

ახალ საბჭოთა სამშვიდობო ინიციატივებსა და საბჭოთა კავშირ-ამერიკის ურთიერთობას მიეძღვნა პრესკონფერენცია, რომელიც საბჭოთა და უცხოელი ჟურნალისტებისათვის გაიმართა 27 აგვისტოს მოსკოვში, სსრ კავშირის საგარეო საქმეთა სამინისტროს პრესცენტრში. მონაწილეობდნენ სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ამერიკის შეერთებული შტატებისა და კანადის ინსტიტუტის დირექტორი, აკადემიკოსი გ. ა. არბატოვი, პრესის საგგეტოს „ახალი ამბების“ გამომცემლობის თავმჯდომარე ვ. მ. ფალინი, მშვიდობისათვის, ბირთვული საფრთხის წინააღმდეგ მებრძოლ მეცნიერთა კომიტეტის წევრი, აკადემიკოსი ვ. ი. გოლდანსკი.

შესავალ სიტყვაში გ. ა. არბატოვმა თქვა:

ჩვენ იმ გადაწყვეტილებათა ისტორიულ შესაყარზე ვართ, რომლებსაც მივიღებთ უახლოეს მომავალში. მათზე იქნება დამოკიდებული, ვივლით თუ არა შეიარაღების შემცირებისა და ნამდვილი უშიშროების უზრუნველყოფის გზით, ეს კი ჩვენს ეპოქაში პრაქტიკულად ერთმნიშვნელოვანი ცნებაა, თუ დაგვიდგება შეუზღუდავი გამალებული შეიარაღებისა და ნამდვილი ბირთვული ქაოსის პერიოდი. პრობლემა უდიდესი, რთული, უაღრესად მნიშვნელოვანია, და იგი უთუოდ იმსახურებს ბევრ პრესკონფერენციას, დისკუსიას, ფართო ღია დიალოგს.

საბჭოთა პოლიტიკა შეერთებულ შტატებში და დასავლეთის ზოგიერთ სხვა ქვეყანაში გახდა როგორც მთავრობის, ისე, სამწუხაროდ, მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა მასირებული დეზინფორმაციისა და საკმაოდ ავმზრახველი დამახინჯების ობიექტი. ბოლო საბჭოთა წინადადებები დუმილის ერთგვარ შეთქმულებასაც კი აწყდება.

აქ დუმილით უვლიან გვერდს ყოველივეს, რასაც ვამბობთ და ვაკეთებთ. ამერიკის შეერთებული შტატების ადმინისტრაციამ, როგორც ყველაფრიდან ჩანს, სერიოზულად მოჰკიდა ხელი მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებს. ახლა ადმინისტრაციის გეზის მხარდაჭერა ან თუნდაც მის წინააღმდეგ გამოუსვლელობა ლოიალობის ერთგვარი შემოწმება გახდა და ამიტომ დუმილს ამჯობინებენ, ალბათ, იმის შიშით, რომ ბრალად დასდებენ ანტიამერიკანიზმს. რაც შეეხება თვით ამერიკის შეერთებულ შტატებს, იქ უშიშროების, საგარეო პოლიტიკის საკითხებში პრესა და ტელევიზია იმდენად მწირ ულუფაზე ყოფენ, რომ უჭირთ რაიმე თქვან გარკვეულად, თორემ ასე ხარბად არ ჩაებღაუჭებოდნენ ბატონ ლ. სპიქსის ყოველ სიტყვას.

რაც დრო გადის, მით უფრო ნათელი ხდება, რომ ბირთვულ აფეთქებათა შეწყვეტა მეორეხარისხოვანი ღონისძიება, პოლიტიკური ფესტი და უბრალოდ კეთილი ნების სიმბოლო კი არა, დიდი, უაღრესად მნიშვნელოვანი პრაქტიკული ნაბიჯია გამალებული ბირთვული შეიარაღების შეწყვეტისა და ბირთვული საფრთხის ლიკვიდაციის გზაზე. საქმე ის არის, რომ დღევანდელ ბირთვულ გამოცდებს არავითარი კავშირი არა აქვს შეკავებასთან, რითაც მათ ნიადაგ ამართლებენ, არავითარი კავშირი არა აქვთ იმ დეკლარაციულ დოკტრინებთან, რომელთა ერთგულებასაც ნიადაგ ფიცულობენ ამერიკის შეერთებულ შტატებში. უკვე დიდი ხანია გამოცდილი ბირთვული იარაღი იმდენი დაგროვდა, არათუ ერთიორად, არამედ ერთისამად, ერთიოთხად, ერთიხუთადაც რომ შემცირდეს, მაინც საკმარისი დარჩება შეკავებისათვის. თუ ამის შესახებ ჯერ კიდევ რაიმე ეჭვი არსებობდა, იგი უნდა გაქარწყლებულიყო ჩერნობილის კატასტროფის შემდეგ. არა, გამოცდები დღეს ეწყობა არა შეკავების იარაღის, არამედ ისეთი იარაღის შემქმნისათვის, რომლის მეოხებითაც აპირებენ აწარმოონ და მოიგონ ბირთვული ომი, ყველა ზეპირი და წერილობითი დეკლარაციის მიუხედავად. ეს არის, კაცმა რომ თქვას, გამოცდების განგრძობის ერთადერთი მიზანი. და შემო

გაეცნიდნენ მისამართებზე:

ესტონეთის სს რესპუბლიკა,
ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრო

მხოლოდ ციფრები, ფაქტები...

ცნობილი აქსიომაა, რომ ნებისმიერი გაწეული საქმიანობის ეფექტიანობის საუკეთესო განმსაზღვრელი მისი საბოლოო შედეგებია. ამიტომაც მასალის ამ პატარა ქვეთავში მხოლოდ სწორედ საბოლოო შედეგების დამაფიქსირებელ რამდენიმე მონაცემს მოვიყვანთ, რადგან ფაქტი, მართლაც რომ, ჯიუტია.

ჯერ ყველაზე მთავარი განმაზოგადებელი ფაქტი: ესტონეთის სს რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტრომ მეთერთმეტე ხუთწლედში სამჯერ გაიმარჯვა საკავშირო სოციალისტურ შეჯიბრებაში, ერთხელ კი მეორე ადგილი დაიკავა. დროის ამავე მონაკვეთში სამინისტროს საწარმოებში სასაქონლო პროდუქციის წარმოება 126,3 პროცენტით გაიზარდა, მატების 90 პროცენტი მიღწეულია შრომის ნაყოფიერების ზრდის ხარჯზე, რომლის მაჩვენებელი ხუთწლედში 124,3 პროცენტია.

საგრძნობლად, საშუალოდ 29 პროცენტით გაიზარდა კულტურულ-საყოფაცხოვრებო და სამეურნეო დანიშნულების, საყოფაცხოვრებო ქიმიის საქონლის, სათამაშოებისა და ნაძვისხის შოკაზმულობის წარმოება, 2,1-ჯერ კაპიტალდაბანდებათა მოცულობა, მათ შორის სამშენებლო-სამონტაჟო სამუშაოებისა — 1,6-ჯერ, დამზადდა 2666 სახეობის ახალი ნაწარმი, ძირითადად სახალხო მოხმარების საქონელი, რომელთა გამოშვება და ხარისხის გაუმჯობესება შესაძლებელი გახდა ახალი ტექნოლოგიური პროცესების დანერგვამ, წარმოების მექანიზაციამ და ავტომატიზაციამ.

აი, ამის დამადასტურებელი რამდენიმე მონაცემი: მეთერთმეტე ხუთწლედის მიწურულს სამინისტროს სისტემაში მოქმედებდა 58 ნაკადურ-მექანიზებული და 63 ავტომატიზებული ხაზი, 1035 ავტომატური და ნახევრადავტომატური მოწყობილობა, რომლებიც ამ ხაზებში არ არის ჩართული; შეიქმნა 14 კომპლექსურ-მექანიზებული საამქრო და 40 უბანი, ძირითადი საწარმოო ფონდების აქტიური ნაწილის ხვედრითი წილი შეადგენს 58,1 პროცენტს. ყოველივე ამან კი სამინისტროს ხუთწლედის მანძილზე მისცა მილიონობით მანეთის ეკონომიკური ეფექტი, მძიმე ხელის შრომისაგან გამოათავისუფლა 1479 კაცი...

რაც შეეხება წლევანდელ მაჩვენებლებს, მდგომარეობა აქაც კარგია. ექვს თვეში დამზადდა 2,2 და გასაღდა 3,2 მილიონი მანეთის ზეგეგმითი პროდუქცია, 7,6 პროცენტით გაიზარდა წარმოების მოცულობა და შრომის ნაყოფიერება, 1,4 პროცენტით შემცირდა ნაწარმის თვითღირებულება.

საქმის მდგომარეობაზე ზოგადი წარმოდგენის შესაქმნელად, ვფიქრობთ, ეს ციფრებიც საკმარისია. მაგრამ დასასრულ მაინც გვსურს მოვიყვანოთ ერთი მონაცემი, რომელიც, ჩვენი აზრით, ყველაზე მეტადრმეტყველურად მიანიშნებს ესტონელთა გამართულ მუშაობასა და სწორ საწარმოო პოლიტიკაზე: სამინისტროს მთლიანი პროდუქციის 80 პროცენტი რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ იგზავნება – (მისი საგრძნობი ნაწილი საზღვარგარეთ, ყველაზე განვითარებულ კაპიტალისტურ ქვეყნებშიც მიდის) და, რაც მთავარია, სარგებლობს რა მომხმარებელთა მოწონებით, „დახლზე დიდხანს არ ჩერდება.

ამ ბოლო ციფრზე იმიტომ გავაკეთეთ განსაკუთრებული აქცენტი, რომ ნებისმიერი საწარმოს მუშაობის მთავარი ორიენტირი უწინარესად სწორედ მომხმარებელი, კონკრეტული ადამიანები, მათი მოთხოვნილებების შესწავლა-დაკმაყოფილება უნდა იყოს, და ანა საწყობისათვის მუშაობა, როცა მისი თაროები ვერ იტევს მხოლოდ მთლიანი პროდუქციის წარმოების გეგმის შესრულებას გამოდევნებულთა წუნიან ნახელავს, დღეს თითქმის არავის რომ არ სჭირდება და არ მოსწონს.

ხომ ძალიან ხშირად გაგვიგონია მავანი წარმოების მუშაკებისაგან — ცუდი მომარაგების, სუსტი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გამო, მთლიანი პროდუქციის დამზადების გეგმის უთუო შესრულებისათვის (სამწუხაროდ, ზოგიერთებისთვის ყველაზე მთავარ მაჩვენებლად და ხშირად თვითმიზნადაც რომ არის ქცეული) თვის, კვარტალის, წლის ბოლოს იერიშობანამ და სხვა მიზეზებმა შეიწირა ხარისხიო. ვერაფერი თავის მართლებაა. პირიქით, დანაშაულია, როცა მავანთა უხერხემლობის, უგერგილობისა და უპასუხისმგებლობის გამო ცვდება ძვირფასი დაზგა-დანადგარები, იკარგება დიდძალი ნედლეული, შრომითი თუ მატერიალური რესურსები, სასურველი შედეგი კი არ ჩანს— მომხმარებელი გაწბილებულია. ასეთი გეგმის შესრულება არავის სჭირდება.

სწორედ ამიტომ თამამად შეგვიძლია ვთქვათ — ესტონელთა მუშაობა ერთ-ერთი საუკეთესო დადასტურებაა იმ ფრთიანი გამოთქმის ჭეშმარიტებისა, რომ ვისაც მუშაობა სურს — საშუალებს ეძებს, ვისაც არა — მიზეზებსო. როგორღა ახერხებენ ესტონელები, რომ სისტემატურად, უიშვიათეს გამონაკლისის გარდა, წარმატებით გაართვან თავი ყველა მაჩვენებლის მიხედვით საგეგმო დავალებათა შესრულებას, გამუდმებით სრულყონ ტექნოლოგიური პროცესები და მომხმარებელიც მუდამ დაეძებდეს მათს ნახელავს?

გამართულ მუშაობაში ესტონელებს, ცხადია, ძალიან უწყობს ხელს რესპუბლიკის მინისტრთა საბჭოს, სახელმწიფო საგეგმო კომიტეტის საქმიანი დახმარება და სწორი ხელმძღვანელობა (როგორც სამინისტროში გვითხრეს, არ ყოფილა წარმოებისათვის მეტნაკლებად მნიშვნელოვანი რაიმე საკითხი, სასაკეთო წამოწყება, მათ უყურადღებოდ რომ დატოვებინონთ). მაგრამ ისიც ხომ ფაქტია, რომ დახმარებას გამოყენება უნდა, ნდობას — ძიება, ინიციატივიანი, პასუხისმგებლური გარჯა და, საერთოდ, ყველა იმ კომპონენტის ერთობლიობა, რომელთა გარეშე დღეს რაიმე წარმატებაზე ლაპარაკიც კი ზედმეტია.

მაინც როგორ, რის მეოხებით აღწევენ ისინი სასურველ შედეგებს, იმას, რომ ნომენკლატურაში მუდამ ჰქონდეთ თითქმის ყველა დონისა და გემოვნების მომხმარებლისათვის სასურველი ხარისხიანი და ესთეტიკური თვალსაზრისითაც ლაზათიანად დამზადებული ახალი ნაწარმი?

ჩვენ მაგივრად არავინ იმუშავებს

— **ლაკონიურად** გვიპასუხა ამ კითხვაზე ესტონეთის სს რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის მინისტრმა ვილიარ ვესკიეალმა.

თითქოს გაცვეთილი და ტრაფარეტული სიტყვებია, მაგრამ ძალზე ყოვლისმომცველად კი გამოხატავს საქმისადმი სისტემის მშრომელთა დამოკიდებულებას, პოზიციას.

მოკლედ რომ ვთქვათ, აქ ასეთი პრინციპია: ხელმძღვანელთა დახმარება და კონტროლი ხელქვეითთა წჭრილმან მეურვეობაში არ უნდა გადაიზარდოს, ამ უკანასკნელთა ინიციატივა არ უნდა დაიჩლუნგოს. მინდობილ უბანზე ყველა რანგის მუშაკმა უნდა იმუშაოს სრული მონდომებით, ეძიოს უკეთ გარჯის გზები და პერსონალურად აგოს პასუხი საბოლოო შედეგებისათვის.

აქ საჭიროდ მიგვაჩნია ცოტა ხნით გადავუხვიოთ ძირითად თემას და მცირეოდენი განმარტება მივაწოდოთ მკითხველს ზოგიერთი მონაცემისა თუ ციფრის თაობაზე, რომლებსაც მასალაში უთუოდ დავასახელებთ, და რომელთა გამო შესაძლოა მავანმა და მავანმა ირონიაშერეული ღიმილით თქვას: — დალოცვილებო, სად ჩვენ, და სად ისინი, მერე რა, რომ ერთ სისტემაში ვმუშაობთ. აბა, ჩვენ შორის რომელ შედეგება-მსგავსებაზე შეიძლება საუბარიო.

გარკვეულწილად ზოგიერთს შეიძლება ჰქონდეს კიდეც ამის საფუძველი. საქმე ის არის, რომ ჩვენი რესპუბლიკისა და ესტონეთის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროების შორის არსებითი ხასიათის განსხვავებაა როგორც რაოდენობრივი, ისე, თუ შეიძლება ითქვას, წარმოების სტრუქტურული აღნაგობის (იქ, ჩვენი აზრით, უფრო სწორად არის ფორმირებული და სწორადაც ვითარდება ეს დარგი) თვალსაზრისითაც. თუ, მაგალითად, ჩვენი სამინისტროს მთლიანი პროდუქციის 50 პროცენტი სამკერვალო ნაწარმის წილად მოდის, ესტონეთში ეს მაჩვენებელი ოთხი პროცენტია. თანაც ამ ნაწარმს, თითქმის მთლიანად გემოვნებით გაფორმებულ მრავალფეროვან ეროვნულ ტანსაცმელსა და მოკაზმულობას ძირითადად მხოლოდ შინმომუშავეები ამზადებენ.

ამასთან დაკავშირებით გვსურს ჩვენი აზრი გამოვთქვათ. შესაძლოა ვინმემ დილეტანტობაში ჩამოგვართვას, მაგრამ ერთი ანდაზისა არ იყოს — პური მეპურემ გამოაცხოსო — იქნებ უმჯობესი ყოფილიყო, სამკერვალო პროდუქცია ძირითადად მსუბუქი მრეწველობის სამინისტროს დაემზადებინა, რომლის კომპეტენციაში შედის ხალათების, ზეწრების, თუ მათი მსგავსი სხვა ნაწარმის დამზადება, ადგილობრივი მრეწველობის მუშაკებს კი თავიანთი პრობლემებისათვის მოეცლოთ, მეტი ეზრუნათ სახალხო მოხმარების იმ საგნების წარმოებისათვის, ასე ძალიან რომ სჭირდებათ მშრომელებს.

ესტონეთის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს სისტემაში მთავარი დარგებია ქიმიური მრეწველობა და მანქანათმშენებლობა-ლითონდამუშავება. ამ განხრით მუშაობს ექვსი საწარმო, რომლებიც ამზადებენ სამინისტროს მთლიანი პროდუქციის 78,7 პროცენტს. შემდეგ მოდის სათამბრი მეურნეობა (ტორფის დამუშავება) — 12,4 პროცენტი, მინის წარმოება — 2,6 და სხვა დარგები — 2,3 პროცენტი (სამკერვალო ზემოთ აღვნიშნეთ).

ამ სამინისტროში მხოლოდ 14 საწარმო და საწარმოო გაერთიანებაა. (ისინი ამზადებენ რესპუბლიკური დაქვემდებარების სამრეწველო დაწესებულებათა მთლიანი პროდუქციის 66,6 პროცენტს), რაც ჩვენს ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით ძალზე პატარა ციფრია. მაგრამ თუ შედარებაზე მიდგება საქმე, უსაფუძოდ უნდა აღინიშნოს, რომ იქაურ, თანამედროვე საბჭოთა და საზღვარგარეთული დანადგარებით აღჭურვილ, ავტომატიზებულ და მექანიზებულ, მრავალრიცხოვან შრომით კოლექტივებიან საწარმოებთან შედარებით (ტარტუს პლასტმასის ნაკეთობათა საცდელ ქარხანაში, კერძოდ, ათას კაცზე მეტი მუშაობს, ბევრად მეტი მშრომელია დასამუშავებელი ტალინის პლასტმასის ნაკეთობათა საწარმოო გაერთიანება „სალვოში“, დედაქალაქშივე არსებულ საწარმოო გაერთიანება „ნორმაში“ კი 2320 მუშა და ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალის წარმომადგენელია. აღსანიშნავია ისიც, რომ მართო ეს სამი საწარმო წელიწადში 111 მილიონ მანეთისაზე მეტ ნაწარმს უშვებს), ადამიანს ჩვენი ზოგიერთი ქალაქისა თუ რაიონის ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატი შეიძლება ერთობ პრიმიტიულადაც მოეჩვენოს...

წარმოების განვითარების ძირითადი და, რაც მთავარია, სწორი მიმართულების შემუშავებამ კი შესაძლებელი გახადა მართვის რაციონალური სისტემის შექმნა. თვით სამინისტროს აპარატი პატარაა (63 სპეციალისტი) და უმეტეს შემთხვევაში იგი ძირითადად მხოლოდ მაკოორდინირებელი ფუნქციებით იფარგლება, განსაზღვრავს მთელი სისტემის შემღგომი განვითარების სტრატეგიულ გეზს. წარმოებასთან დაკავშირებულ ყველა ძირითად საკითხს კი, იქნება ეს საზღვარგარეთულ ფირმებთან კონტაქტების დამყარება, კონსტრუქციული განახლება, ახალი ტექნიკის დანერგვა, ლიცენზიების, მოწყობილობების შეძენა თუ სხვა, თვით საწარმოები წყვეტენ.

— აქამდე ამ საკითხებს, ამბობს მინისტრი, ჩვენი სამინისტროს საპროექტო-ტექნოლოგიური და სამხატვრო-საკონსტრუქტორო ინსტიტუტი აგვარებდა, მაგრამ პრაქტიკით დავრწმუნდით, რომ ასე არ ივარგებდა. საწარმოებისათვის მეტი დამოუკიდებლობა და ინიციატივის გამოჩენის საშუალება უნდა მიგვეცა.

სხვას რომ თავი დავანებოთ, უბრალო ფსიქოლოგიური მომენტია: როცა კაცი გრძნობს, რომ სხვა დაწესებულებაში მჯდომმა კი არ უნდა იზრუნოს მისი მშობლიური საწარმოსათვის მნიშვნელოვანი პრობლემების გადასაწყვეტად, ან ზემოდან კი არ უნდა ელოდოს მითითებას, არამედ თვითონ იზრუნოს საამისოდ, როცა მან იცის, რომ მარტო სიტყვით კი არა, საქმითაც ნამდვილად არის მდგომარეობის ბატონ-პატრონი, პერსონალურად აგებს პასუხს შექმნილი მდგომარეობისათვის, მაშინ მას მეტი ძიების, შემოქმედებითი გარჯის სურვილი უჩნდება, თითქოსდა გარდაიქმნება.

ამიტომაც ჩამოვართვით ინსტიტუტს ზემოაღნიშნული ფუნქციები. უფრო მეტიც, გავაუქმეთ კიდეც მისი ახალი ნაწარმის შექმნისა და დანერგვის განყოფილება, და ამაზე ზრუნვა უშუალოდ საწარმოებს დავაკისრეთ. განა ბევრად უფრო უარიანი და მართებული არ არის, რომ ამ ნაწარმის შექმნისა და ხარისხზე მისმა უშუალო მწარმოებელმა იფიქროს? ამჟამად ინსტიტუტში ფუნქციონირებს მხოლოდ ისეთი განყოფილებები, რომლებიც საწარმოებს არა აქვთ. ახლა იგი წყვეტს, მაგალითად, რეკლამის, სხვადასხვა გამოფენის მოწყობის, შეფუთვის, დიზაინის, პატენტირების, მოწყობილობათა დაპროექტების, საწარმოთა მცირემასშტაბიანი რეკონსტრუქციის საკითხებს და ა. შ.

მაგრამ იმისათვის, რომ საწარმოებმა გამართულად იმუშაონ, სრულად გამოიყენონ თავიანთი დამოუკიდებლობა, გამოიჩინონ ინიციატივა და მომხმარებლის სურვილის გათვალისწინებით აითვისონ ახალი ნაწარმის გამოშვება, აუცილებელია სათანადო აღჭურვილობა, სხვადასხვა ტვიფრები, ყალიბები. იმ მიზნით, რომ ამ მხრივ საგრძნობი შეფერხებები არ გვქონოდა, შევქმენით აღჭურვილობათა ცენტრალიზებული დამამზადებელი ქარხანა „პიონერი“. იგი ითვისებს ახალ ნიშუებს, გამოუშვებს მათს პირველ საცდელ კომპლექტს, რომლებსაც, თუ გამართლდა, შემდეგ თვით საწარმოები დაამზადებენ სერიულად. მომდინარე ხუთწლედში გადაწყვეტილი გვაქვს გავაორმაგოთ აღჭურვილობათა დამზადება, რადგან უამისოდ შეუძლებელია ბაზრის მოთხოვნათა შესაბამისად ნაწარმის ნომენკლატურის სწრაფად შეცვლა-განახლება.

თუმცა, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის თანამედროვე ეტაპზე, როცა ნებისმიერი დარგის წინაშე, რომელიც სერიოზულად ფიქრობს წარმატებათა მოპოვებაზე, მთელი სიმწვავით დგება ოპერატიული ტექნიკური განახლების, პროგრესული ტექნოლოგიის დანერგვის, საწარმოო სიმძლავრეთა გაზრდისა და მაქსიმალური ათვისების, მშრომელთათვის ნაყოფიერი გარჯის და, რაც არანაკლებ მნიშვნელოვანია, კეთილსინდისიერი მუშაობის შემდეგ ნორმალური დასვენება-გართობის, ჯეროვანი საყოფაცხოვრებო მომსახურების პირობების შექმნის საკითხი, სათანადო სამშენებლო ბაზის გარეშე შეუძლებელი თუ არა, ყოველ შემთხვევაში, ძალზე ძნელი ფონს გასვლა. არადა, ამ მნიშვნელოვან საქმეში არც მთლად სხვისი, კერძოდ, მშენებლობის სამინისტროს იმედით ყოფნა ვარგა. ამან შეიძლება დაგაბრკოლოს, შეგაფერხოს.

ამიტომაც განსაკუთრებული ყურადღება დავუთმეთ საკუთარი სამშენებლო-სამონტაჟო სამმართველოს მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებას, რაც საშუალებას გვაძლევს ოპერატიულად განვაახლოთ საწარმოები, განვახორციელოთ რეკონსტრუქცია, კაპიტალური შეკეთება, აგაშენოთ სხვადასხვა დანიშნულების კულტურულ-საყოფაცხოვრებო ობიექტები. გადაწყვეტილი გვაქვს ამ ხუთწლედში გავაორკეცოთ მისი სიმძლავრეები, რათა იშვიათი გამონაკლისის გარდა, საერთოდ არ ვიყოთ დამოკიდებული მშენებლობის სამინისტროზე, ეს საშუალებას მოგვცემს უფრო ეფექტიანად და მეტი უკუგებით გამოვიყენოთ კაპიტალდაბანდებანიც.

რაკი სიტყვა კაპიტალდაბანდებებზე ჩამოვარდა, უნდა ითქვას ისიც, რომ ახლა ვცდილობთ სხვადასხვა წვრილმანი პრობლემების მოგვარებისათვის ზრუნვისას კი არ დავკსაქსოთ, არამედ მთელი სისტემის მასშტაბით მნიშვნელოვანი რომელიმე საკითხი მოვაგვაროთ, ვთქვათ ამა თუ იმ კონკრეტული საწარმოს წინაშე მდგარი ამოცანები გადაეწყვიტოთ კომპლექსურად და, ამდენად, უფრო ეფექტიანად გამოვიყენოთ სახსრები.

გასულ ხუთწლედში ასე მოვიქეცით, მაგალითად, ლითონდასამუშავებელი ქარხნის „ვაზარის“ (ჩაქუჩი) მიმართ. ამ საწარმოსაგან მეათე ხუთწლედში, უპირველესად, მხოლოდ გეგმების შესრულებს მოითხოვდნენ, მისი ახალი ტექნიკით აღჭურვა-განახლების მტკივნეული პრობლემების მოგვარებისათვის ზრუნვით კი დიდად არ იწუხებდნენ თავს. ქარხანასაც, რომელმაც ბოლოს და ბოლოს ამოწურა თავისი შესაძლებლობები, გაუჭირდა. კომპლექსურად შევისწავლეთ იქ შექმნილი მდგომარეობა, დავსახეთ მისი გამოსწორების ღონისძიებები და სამინისტროსათვის გამოყოფილი თითქმის მთელი კაპიტალდაბანდებანი მათს განხორციელებას მოვახმარეთ, თუმცა ვიცოდით, რომ მეთერთმეტე ხუთწლედში ქარხნისაგან ვერავითარ უკუგებას ვერ მივიღებდით. ამან თავისი ნაყოფი გამოიღო. ახლა საწარმო უკვე გამართულად მუშაობს და ერთ-ერთი საუკეთესოა სამინისტროს მასშტაბით.

და სიტყოდ, როგორც პრაქტიკამ დაგვარწმუნა, მხოლოდ დღევანდელობის მოთხოვნილებებით, ერთი ხუთწლედის გეგმებით, პერსპექტივის გაუთვალისწინებლად მუშაობა უკვე არ შეიძლება. ამ მიზნით სამინისტროს კოლეგიაზე მოვისმინეთ ყველა საწარმოს ხელმძღვანელთა ანგარიშები, თუ რა გზით, როგორ აპირებენ ისინი განვითარებას, რაში სჭირდებათ დახმარება, რა უნდა გაკეთდეს საამისოდ. ამის საფუძველზე შემუშავებულია საწარმოთა განვითარება, გასაყიდი საბითუმო თუ საცალო ფასიც, რაც ნაწარმის კარგ ხარისხთან ერთად უზრუნველყოფს მის კონკურენტუნარიანობას საგარეო ბაზარზე...

მეორე პრინციპზე საუბრისას ძალუნებურად კვლავ გაგვახსენდა მასალაში ერთხელ უკვე მოყვანილი ცნობილი ჭეშმარიტება — ვისაც მუშაობა სურს... და ესტონეთის ადგილობრივი მრეწველობის მინისტრის სიტყვები — ჩვენ მაგივრად არავინ იმუშავებს...

მართლაც, როგორ ახერხებენ ესტონელები, მუდამ ერთ-ერთმა პოზიციებმა და თანაც სისტემატურად გამოუშვან ისეთი ახალი ნაწარმი, რომელიც მანამდე არავის დაუმზადებია საბჭოთა კავშირში? ამაში, ცხადია, დიდ როლს ასრულებს კარგი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, სათანადო ტრადიციები და ბევრი სხვა კომპონენტიც, მაგრამ უთუოდ არც მინდობილი უბნისათვის თითოეულისა და ყველას, ნებისმიერი რანგის მუშაკის პასუხისმგებლობის, საქმის სიყვარულისა და ერთგულების, სპეციალობის პრესტიჟის პატივისცემის, გამუდმებული ძიების, სასიკეთო სიახლეების, თანასწორხათვის მუდმივი, ქმედითი მხარდაჭერის და სხვა ფაქტორების გამორიცხვა იქნება სწორი.

იქნებ არც იყოს ტიპური და დამახასიათებელი, მაგრამ ამასთან დაკავშირებთ მაინც გვსურს მოვიყვანოთ ერთი მაგალითი, რომელიც, ჯფიქრობთ, საკმაოდ ასახავს ჩვენი რესპუბლიკის ადგილობრივი მრეწველობის სამინისტროს მუშაობის სტილს.

ამ ორი-სამი წლის წინათ პარტიის ერთ-ერთი რაიონული კომიტეტის პირველ მდივანს შევხვდი. საუბარი ადგილობრივი მრეწველობის კომბინატზე ჩამოვარდა. ჩვენი თანამოსაუბრე შეწუხებული ჩანდა. თურმე რაიონში სპეციალური ქვის დიდი კარიერისათვის მიეკვლიათ, რომლისგანაც შენობათა საუცხო მოსაპირკეთებელი მასალა მზადდება (დღევანმა გვაჩვენა კიდეც თავის კაბინეტში რამდენიმე ნიმუში). გარდა ამისა, ლოდების დახერხვისას დარჩენილი ნამსხვრევ-ნატეხები გამოდგებოდა სამშენებლო ბლოკების დასამზადებლად, რომლისთვისაც ინერტული მასალა მანამდე მეზობელი რესპუბლიკიდან შემოჰქონდათ, რაც საგრძნობლად აძვირებდა ნაწარმის თვითღირებულებას.

კარიერის ათვისებას, რომელიც უთუოდ მოიტანდა სარგებელს, აღზრდისა და განაწილების გარკვეული სისტემა, რეგულარულად ეწყობა ატესტაციები. ამ დროს ვცდილობთ პრინციპული ვიყოთ— თუ მუშაკი ატესტაციისას ვერ გამოავლენს დღევანდელობის მოთხოვნათა შესაფერ ცოდნას, უნარს, აღარაფერს ვამბობ მის კეთილსინდისიერებასა თუ ზნეობრივ სახეზე, მისგან დაუყოვნებლივ ვთავისუფლდებით. კადრების შერჩევისას ვცდილობთ აქცენტი ძირითადად ნიჭიერ ახალგაზრდებზე გადავიტანოთ (ამჟამად სამინისტროს საწარმოთა დირექტორების, მთავარი ინჟინრების, წამყვანი სპეციალისტების საშუალო ასაკი 40-45 წელია), გონივრულად შევიურწყათ მათი ენერგია და ენთუზიაზმი ძველი სპეციალისტების გამოცდილებას. ეს ჩვენი სახელმძღვანელო პრინციპია.

როგორც აღვნიშნეთ, საწარმობს დიდი უფლებები და დამოუკიდებლობა მოეცეთ. ეს ცხადია განუზომლად ზრდის საქმის მდგომარეობისათვის მათი ხელმძღვანელების, კერძოდ, დირექტორების პასუხისმგებლობას. მაგრამ დღეს მათდამი მარტო მომკითხველობის გაზრდით ფონს ვერ გახვალ. საჭიროა ინიციატივიანი, ნიჭიერი ხელმძღვანელების მორალური და მატერიალური წახალისების პროგრესული ფორმების დანერგვაც, რა თქმა უნდა, მხოლოდ მათი მუშაობის საბოლოო შედეგების მიხედვით. საბედნიეროდ მართვისა და მეურნეობრიობის ახალი სისტემა გვაძლევს ამის საშუალებას. ჩვენც უმალ გამოვიყენეთ იგი.

წლევანდელი პირველი იანვრიდან ივნისის ჩათვლით თითხმეტივე საწარმოს დირექტორს, საშუალოდ 100 მანეთის ოდენობით გავუზარდეთ ანაზღაურება. ეს გავაკეთეთ ექვსი თვით მხოლოდ იმიტომ, რომ ყოველმა დირექტორმა უნდა იცოდეს: დამატებითი ანაზღაურება მუდმივი სარგო კი არა, კარგი გარჯისათვის წახალისების და მომავალში უკეთ მუშაობისათვის განწყობის ეფექტიანი საშუალებაა. კარგად იმუშავებ? — კვლავ ახალი ვადით მოგეცემა დამატებითი ანაზღაურება. ვერ გამოიჩენ ფხას? — მოგეხსნება. ახლახან, როდესაც ექვსი თვის შედეგები შევაჯამეთ, ორ დირექტორს მოვუხსენით მისი მიღების უფლება.

მაინც, როგორია მათი მუშაობის შეფასების კრიტერიუმები, რომელთა გათვალისწინებითაც იღებენ ისინი ამ დამატებით ანაზღაურებას? მათ, ცხადია, კვლავაც მოლიანად უნდა აგონ პასუხი საწარმოში არსებული მდგომარეობისათვის, მაგრამ ამასთან ერთად, როდესაც ნახალისების ამ ახალი ფორმის დანერგვაზე ვფიქრობდით, ყოველი საწარმოსათვის შეგიმუშავეთ საშუალოდ ოცპუნქტიანი ღონისძიებების გეგმა, რომელშიც ყველა მნიშვნელოვანი საწარმოო მაჩვენებელია გაერთიანებული. მათგან ერთ-ერთი მთავარია პროგრესული ტექნიკისა და ტექნოლოგიის გრაფიკით გათვალისწინებულ ვადებში დამონტაჟება. ახალი მოწყობილობა არც ერთი წუთითაც არ უნდა ცდებოდეს და ფუქდებოდეს საწყობსა თუ ღია ცისქვეშ. ღონისძიებათა გეგმის შესრულების მიმდინარეობას ყოველთვიურად ვამოწმებთ.

აღსანიშნავია, რომ დამატებითი ანაზღაურება მხოლოდ დირექტორებს მივეცით, სხვებს არა (შიდასაწარმოო შეჯიბრების მეწინავეებს ისინი თვითონ წახალისებენ თავიანთი ფონდიდან). და კიდევ; ეს 100 მანეთი მხოლოდ ნახევარია იმ თანხისა, რომლის გაცემის უფლებაც მინისტრს აქვს დამატებითი ანაზღაურების სახით. ვინც თავს გამოიჩენს, შეუძლია 200 მანეთიც მიიღოს. ეს დამატებითი სტიმულია საწარმოთა ხელმძღვანელებისათვის.

სამინისტროში პრაქტიკულად ზრუნავენ იმისთვისაც, რომ ანაზღაურებაში არ იყოს ეგრეთ წოდებული გათანაბრების პრინციპი, როცა ნიჭიერიც და ბედოვლათიც ერთნაირ გასამრჯელოს იღებს. ბევრი რამ კეთდება ინჟინრის შრომის პრესტიჟის ამაღლების, წარმოების წინაშე მდგომი პრობლემების გადასაჭრელად მათი დაინტერესებისათვის.

აქ ძალიან სწორად და პრაქტიკულად უდგებიან საკითხს. ვთქვათ ინჟინერი, როგორც სპეციალისტი, ერუდირებული, პროგრესულად მოაზროვნე, მაძიებელი, როგორც იტყვიან, მოუსვენარი გონების მქონე პიროვნებაა, მაგრამ არა აქვს ორგანიზატორული უნარი და ამის გამო ვერ გამოდგება, მაგალითად, საამქროს უფროსად. იმავე საწარმოში დასაქმებულ მეორე ინჟინერს, რომელიც საამქროს კოლექტივს უდგას სათავეში, შეუძლია ადამიანებთან მუშაობა, მათი დარაზმვა-გაყოლიება და, თუმცა აზრის სიცინცხლით ვერ გამოირჩევა, თანამდებობრივი მდგომარეობის გამო პირველთან შედარებით მეტი ხელფასი აქვს. ორივე კატეგორიის ასეთი მუშაკები თითქმის ერთნაირად სჩირდება და აუცილებელია დღევანდელი წარმოებისათვის, მაგრამ საწარმოს წინსვლის ერთ-ერთი მთავარი განმაპირობებელი ფაქტორი ხომ დამუხტული და მაძიებელი ინჟინრული გონია. ამიტომ, თვლიან სამინისტროში, საქმე ისე უნდა აეწყოს, რომ იმ, თუ შეიძლება ითქვას, უთანამდებობო ინჟინერს, რომელიც მუდამ ახალ იდეებს აწვდის წარმოებას, ხელს უწყობს პროგრესს, ჰქონდეს ინიციატივისა და უნარის სრულად გამოვლენის საშუალება და [illegible] ქროს უფროსზე არანაკლები ხელფასიც. აქ მთ უფრო დაუშვებელად მიაჩნიათ, რომ ნიჭიერ ინჟინერს ძალზე ხშირად, თუნდაც ერთობ კვალიფიციურ მუშაზე ნაკლები ანაზღაურება აქვს.

აქ, ვფიქრობთ, საინტერესო გამოსავალს მიაგნეს. ყოველ საწარმოში შექმნეს ნიჭიერი, მოაზროვნე ინჟინრების სპეციალური ჯგუფები, რომელთა წევრები თავიანთი უშუალო სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების პარალელურად მუშაობენ მნიშვნელოვან, პრობლემურ საკითხებზე, „ვიწრო უბნებზე“, ნერგავენ სიახლეებს, აჩქარებენ პროგრესს.

აი, მხოლოდ ერთი კონკრეტული და სხვებთან შედარებით თავისი მასშტაბით უბრალო მაგალითი: ტარტუს პლასტმასის ნაკეთობათა საცდელ ქარხანაში, რომელიც სამინისტროში ერთ-ერთი საუკეთესო საწარმოა ყველა მაჩვენებლით, მათ შორის ავტომატიზაციისა და მექანიზაციის მიხედვითაც, ამოქმედდა ახალი საწყობი, სადაც ნედლეულს იღებდნენ როგორც ტომრებით, ისე გროვებად. საწყობიდან საამქრომდე ტომრებში ჩაყრილი ნედლეული (დღე-ღამეში საშუალოდ იხარჯება 30 ტონა) მიტანა, ბუნკერში ჩაცლა საკმაოდ შრომატევადი და ძნელი პროცესი იყო. თანაც ტრანსპორტირებისას ცელოფანის ტომრები ხშირად იხეოდა, სხვადასხვა ღირსების ნედლეული (დღე-ღამეში საშუალოდ იხარჯება 30 ტონა) მიტანა, ბუნკერში ჩაცლა საკმაოდ შრომატევადი და ძნელი პროცესი იყო. თანაც ტრანსპორტირებისას ცელოფანის ტომრები ხშირად იხეოდა, სხვადასხვა ღირსების ნედლეული ერთმანეთში ირეოდა, რაც საბოლოოდ ნაწარმის ხარისხს აუარესებდა.

ავტომატიზაციისა და მექანიზაციის უბნის ხუთმა მუშაკმა გადაწყვიტა ამ საქმის მოგვარება. ადმინისტრაციასა და მათ შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლის თანახმადაც ჯგუფის წევრებს ექვს თვეში, ძირითადი სამუშაოსგან მოუწყვეტლად მექანიზებული უნდა გაეხადათ ეს პროცესი. საამისოდ თითოეული მათგანი ყოველთვიურად ხელფასის გარდა დამატებით მიიღებდა 40-50 მანეთს, კვარტალურ პრემიას, აგზნება-გართობას, ჯანმრთელობის დაკაკვების, „ბოთ საკუთაცხოვრებო მომსახურების პირობათა გაუმჯობესების საკითხებს კი მეათეხარისხოვან საქმედ თვლიან, ლაპარაკიც ზედმეტია სტაბილურ [illegible] — [illegible] ბლებზე. [illegible] ესტონეთის [illegible] ბლ სამინისტროში, სადაც ამ ორივე მნიშვნელოვანი პრობლემის მოგვარებას მუდამ კომპლექსურად უდგებიან, ამასვე ითვალისწინებს მისი ყველა ქარხნისა თუ საწარმოო გაერთიანების მიხედვით 2000 წლამდე პერიოდისათვის შემუშავებული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების გეგმები.

შედეგიც კარგია. მაგალითისათვის ავიღოთ თუნდაც ივანე ტარტუს ქარხანა. აქაური მშრომელების სამსახურშია შესანიშნავი სასადილო, საუცხოოდ გაფორმებული ბარი, კლუბი, დიდებული საავტო დარბაზი, ქიმფენსები, ფეხსაცმელების შემკეთებელი სახელოსნო, სპორტიმახერო, საკონდიტრო, სადაც შეუძლიათ სახლისთვისაც შეუკვეთონ ტკბილეული... როგორც ქარხნის მთავარმა ინჟინერმა ჰელენურმ კალიუმ გვითხრა, საწარმოში მშრომელთა სოციალურ-კულტურული პირობების გაუმჯობესებას ყოველწლიურად თითქმის მილიონი მანეთი ხმარდება.

მაგრამ ქარხნის მშრომელთა ყველაზე საყვარელი დასასვენებელი ადგილი და სიამაყის საგანია სამსართულიანი შესანიშნავი ადმინისტრაციული შენობის ცენტრში გაშენებული ბაღნარი, ხუმრობით ედემის ბაღს რომ უწოდებენ. მართლაც დიდებული რამ არის ტანაშოლტილი პალმებით, სხვადასხვა ხეებითა და ბუჩარებით, ყვავილებით (ისინი აქაური მუშა-მოსამსახურეებს შინ, ქოთნებში გაუხარებიათ და მერე ქარხნისთვის გადაუცია) მორთული, ქანდაკებებით, აუზით დამშვენებული ეს ბაღი (ადმინისტრაციული შენობის ეს ნაწილი ზემოდან ძმოლოდ მინით არის გადახურული და პალმებს თითქმის ჭერამდის მიუწვდენიათ კენწეროები). ქარხნის მშრომელებს მოცალეობის ჟამს გასაკუთრებით უყვართ თურმე აქ თავის მოყრა ზამთარში, როდესაც ირგვლივ ყველაფერი თოვლით არის

პოლიტიკა
ფაქტები • მოვლენები

პასუხი პოზიტიური უნდა იყოს

ახალ საბჭოთა პოლიტიკურ ინიციატივას მხარს უჭერენ

მიუმხრობელი ქვეყნები:

მიუმხრობლობის მოძრაობა მიესალმება ბირთვული აფეთქებების ცალმხრივ საბჭოთა მორატორიუმს და ამერიკის შეერთებულ შტატებს მოუწოდებს მიბაძოს სსრ კავშირის მაგალითს. ეს ნათქვამია მიუმხრობელი ქვეყნების სახელმწიფოთა და მთავრობათა მეთაურების VIII კონფერენციის პოლიტიკური დეკლარაციის პროექტში, რომელიც გავრცელა ზიმბაბვეს აფრიკის ქვეყნების საინფორმაციო სააგენტომ. დოკუმენტში ხაზგასმულია, რომ მხარს უჭერენ ბირთვული განიარაღების ეტაპობრივ პროგრამას, რომელიც საბჭოთა კავშირმა წამოაყენა. მომდინარე წლის დამლევამდე ბირთვული არსენალების სრული ლიკვიდაციისათვის გათვალისწინებული ამ პროგრამის მიზნები და ამოცანები ეხმიანება მიუმხრობელი ქვეყნების პოზიციას.

თუმცა წამოყენებული იყო კონსტრუქციული წინადადებანი, მათ შორის ბირთვული იარაღის ლიკვიდაციის შესახებ, მაგრამ არ არის არავითარი კონკრეტული საბუთი, რომ მიღწეულია პროგრესი გამალებული ბირთვული შეიარაღების შეწყვეტისა და კოსმოსურ სივრცეში მისი გადატანის თავიდან აცილების გზაზე, ხაზგასმულია პროექტში. არის იმის საარსებო საჭიროება, რომ დაიწყოს მოლაპარაკება და დაიდოს მრავალმხრივი ხელშეკრულება ბირთვული იარაღის გამოცდების აკრძალვის შესახებ.

კემბრიჯის მშვიდობის საბჭოს ხელმძღვანელობა:

მხურვალედ მივესალმებით საბჭოთა კავშირის გადაწყვეტილებას 1987 წლის 1 იანვრამდე მორატორიუმის გახანგრძლივების შესახებ, ნათქვამია წერილში, რომელიც სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალურ მდივანს მ. ს. გორბაჩოვს გაუგზავნა კემბრიჯის მშვიდობის საბჭოს ხელმძღვანელობამ.

ჩვენ, აღნიშნავს საბჭოს ხელმძღვანელობა, რომელშიც გაერთიანებულია ბირთვული განიარაღების მოძრაობის რეგიონალური განყოფილებანი, ბრიტანეთის ეკლესიების საბჭო, მსოფლიო განიარაღების კამპანიები და ბრიტანეთის მთელი რიგი სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, დიდად ვიფასებთ იმ ფაქტს, რომ ეს მორატორიუმი უკვე რამდენჯერმე გახანგრძლივდა, მიუხედავად იმისა, რომ ამერიკის შეერთებული შტატები მას უპასუხოდ ტოვებს. და გვესმის, რომ თქვენ იდექით ძნელი პრობლემის წინაშე, როცა გადაწყვეტილებას იღებდით.

მსოფლიოს ყველა ხალხი, ხაზგასმით არის აღნიშნული წერილში, მადლობელი უნდა იყოს თქვენი მაგალითისა და მეტად დაიმედებული, რომ დასავლეთი ამას გამოეხმაურება. მადლობას გიხდით თქვენი ინიციატივებისათვის და აღგითქვამთ, რომ მხარს დავუჭერთ ყველა ღონისძიებას, რომლებსაც სსრ კავშირი ახორციელებს განიარაღებისა და მთელი მსოფლიოს მშვიდობის საქმის ინტერესებისათვის.

იაპონელი მოღვაწე სენძი იამაგუტი:

„ატომური დაბომბვის იაპონელ მსხვერპლთა და ჩვენი ქვეყნის მთელი მშვიდობისმოყვარე ხალხის გადაწყვეტილებას გახანგრძლივოს ყველა ბირთვული აფეთქების ცალმხრივი მორატორიუმი“, — გამოაცხადა საჯდესის კორესპონდენტთან საუბარში ნაგასაკის ატომური დაბომბვის მსხვერპლთა საბჭოს თავმჯდომარემ სენძი იამაგუტიმ. საბჭოთა კავშირის გადაწყვეტილება კონკრეტული ნაბიჯია ბირთვული შეიარაღების მთლიანი ლიკვიდაციის გზაზე და არა პროპაგანდა, როგორც ზოგვერთი ცდილობს ეს წარმოადგინოს, ხაზგასმით აღნიშნა მან. განა შეიძლება პროპაგანდა ვუწოდოთ ბირთვული გამოცდების პრაქტიკულ შეწყვეტას? მხურვალედ ვეუჭერთ მხარს საბჭოთა ინიციატივას და მნიშვნელოვან ეტაპად მიგვაჩნია იგი ბირთვული იარაღისაგან კაცობრიობის ხსნის რეალისტური პროგრამის განხორციელებაში.

იმის ნაცვლად, რომ უპასუხოს სსრ კავშირის მოწოდებას და მიბაძოს მის მაგალითს, ამერიკის შეერთებული შტატები კიუტაღ განაგრძობს ბირთვული შეიარაღების სრულყოფასა და მისი ახალი სისტემების შექმნას. ასეთი კურსი არა მარტო ეწინააღმდეგება ატომური დაბომბვის მსხვერპლთა მისწრაფებებს, არამედ პირდაპირ აბუჩად იგდებს მსოფლიოს ხალხებს, რომლებიც მოითხოვენ ბირთვული იარაღის ლიკვიდაციას, თქვა იაპონელმა საზოგადო მოღვაწემ.

საბჭოთა საგარეო პოლიტიკის წარმატება

ენ-ბი-სის ტელეკომპანიის კომენტარი

სან-ფრანცისკო. ენ-ბი-სის ტელეკომპანიის მიმომხილველმა ჯ. ჩენსელორმა განაცხადა, რომ დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში ამასწინანდელი მოგზაურობის დროს იგი დარწმუნდა საბჭოთა საგარეო პოლიტიკის წარმატებაში. თავის რეპორტაჟში იგი იუწყება: „მ. ს. გორბაჩოვი ამბობს: მომისმინეთ, ჩვენ ყველანი ევროპელები ვართ, ყველანი ერთ ნავში ვსხედვართ, მშვიდობას ჩვენც ისევე ვესწრაფვით, როგორც თქვენ. ეს არის ბოლო ნაბიჯი — ბირთვული გამოცდების მორატორიუმის გაგრძელება სულ ცოტა პირველ იანვრამდე. საბჭოთა ხელმძღვანელმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ბირთვული გამოცდების შეწყვეტის შესახებ შეთანხმებას შეიძლება ხელი მოაწეროს წლეულს საბჭოთა კავშირ-ამერიკის უმაღლესი დონის შეხვედრაზე. მაგრამ რეიგანის ადმინისტრაციას არ სურს გამოცდების შეწყვეტა. წარმომადგენელთა პალატამ უკვე გამოთქვა აზრი გამოცდების შეწყვეტის საკითხზე. ადმინისტრაციის მთელი რიგი წარმომადგენლებიც ლაპარაკობენ იმის თაობაზე, რომ საჭიროა გამოცდების შეზღუდვა. მთელ მსოფლიოში იზრდება ბირთვული გამოცდების შეწყვეტის შესახებ შეთანხმების მხარდაჭერა. მ. ს. გორბაჩოვის ბოლო წინადადებამ შეუზღუდა ადმინისტრაციას მანევრის შესაძლებლობანი და უზრუნველყო მისთვის უპირატესობა უმაღლესი დონის შეხვედრის წინ“.

საბჭოთა საგარეო პოლიტიკის წარმატება

ენ-ბი-სის ტელეკომპანიის კომენტარი

სან-ფრანცისკო. ენ-ბი-სის ტელეკომპანიის მიმომხილველმა ჯ. ჩენსელორმა განაცხადა, რომ დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში ამასწინანდელი მოგზაურობის დროს იგი დარწმუნდა საბჭოთა საგარეო პოლიტიკის წარმატებაში. თავის რეპორტაჟში იგი იუწყება: „მ. ს. გორბაჩოვი ამბობს: მომისმინეთ, ჩვენ ყველანი ევროპელები ვართ, ყველანი ერთ ნავში ვსხედვართ, მშვიდობას ჩვენც ისევე ვესწრაფვით, როგორც თქვენ. ეს არის ბოლო ნაბიჯი — ბირთვული გამოცდების მორატორიუმის გაგრძელება სულ ცოტა პირველ იანვრამდე. საბჭოთა ხელმძღვანელმა ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ბირთვული გამოცდების შეწყვეტის შესახებ შეთანხმებას შეიძლება ხელი მოაწეროს წლეულს საბჭოთა კავშირ-ამერიკის უმაღლესი დონის შეხვედრაზე. მაგრამ რეიგანის ადმინისტრაციას არ სურს გამოცდების შეწყვეტა. წარმომადგენელთა პალატამ უკვე გამოთქვა აზრი გამოცდების შეწყვეტის საკითხზე. ადმინისტრაციის მთელი რიგი წარმომადგენლებიც ლაპარაკობენ იმის თაობაზე, რომ საჭიროა გამოცდების შეზღუდვა. მთელ მსოფლიოში იზრდება ბირთვული გამოცდების შეწყვეტის შესახებ შეთანხმების მხარდაჭერა. მ. ს. გორბაჩოვის ბოლო წინადადებამ შეუზღუდა ადმინისტრაციას მანევრის შესაძლებლობანი და უზრუნველყო მისთვის უპირატესობა უმაღლესი დონის შეხვედრის წინ“.

საბჭოთა საგარეო პოლიტიკური წინადადებანი

ინიციატივა

ინუ-იორკი. გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში გენერალური ასამბლეისა და უშიშროების საბჭოს ოფიციალურ დოკუმენტად გავრცელდა არგენტინის, საბერძნეთის, ინდოეთის, მექსიკის, შვეიცარიისა და ტანზანიის ლიდერების წერილზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის მ. ს. გორბაჩოვის პასუხის ტექსტი, რომელიც საბჭოთა პრესაში გამოქვეყნდა 1986 წლის 24 აგვისტოს.

ტელეტაიპის ლენტიდან

◆ **ვარნა. ბულგარეთის ქალაქ ვარნაში დამთავრდა საერთაშორისო კონფერენცია „ეკოლოგია და მსოფლიო“, რომლის მონაწილეთა განცხადებაში ნათქვამია, რომ გარემოს დაცვისათვის ბრძოლა, თვით სიცოცხლის შენარჩუნება დედამიწაზე უწინარეს ყოვლისა დამოკიდებულია ბირთვული კატასტროფის საფრთხის თავიდან აცილებაზე.**

ფორუმის მონაწილეებმა მიიღეს გადაწყვეტილება შეიქმნას საერთაშორისო მოძრაობა „ეკოლოგია და მსოფლიო“, რომლის ცენტრიც ბულგარეთში იქნება.

◆ **ნიუ-იორკი. პინოჩეტის ფაშისტურმა რეჟიმმა სამარცხვინო ფარსი გაითამაშა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციაში. დიპლომატიური ხუნტის მისიამ საერთაშორისო გაერთიანების შტატ-ბინაში გაავრცელა სიყალბე, თითქოს ქვეყანაში მითურ „ექსტრემისტებს“ იარაღის დიდი პარტიები შეჰკონდეთ „ტერორისტული აქციების განხორციელებისათვის“.**

◆ **კუვეიტი. საუდის არაბეთის ქალაქ აბჰაში მუშაობა დაამთავრა სპარსეთის ყურის არაბულ სახელმწიფოთა თანამშრომლობის საბჭოს წევრი ქვეყნების საგარეო საქმეთა მინისტრებისა და ნავთობის მინისტრების თათბირმა.**

ფორუმის მონაწილეებმა განიხილეს რეგიონში შექმნილი სიტუაცია, საბჭოს წევრი სახელმწიფოების თანამშრომლობის გაფართოებასთან დაკავშირებული საკითხები.

ეუბრუნდებით დაგეჰდილს

კატასტროფის შედეგების ლიკვიდაცია

ნიუ-იორკი. ორი ათასზე მეტი კაცი კამერუნის სახელმწიფო ჯარების სარდლის გენერალ ჯიმს ტავას ხელმძღვანელობით აწარმოებს მუშაობას აფრიკის ამ ქვეყნის ჩრდილო-დასავლეთით ნიოსის ტბის რაიონში მომხდარი კატასტროფის შედეგების ლიკვიდაციისათვის.

როგორც ასოშიეიტედ პრესის სააგენტო იუწყება, სამშობათისათვის მიღებული მონაცემების თანახმად, ტბის ფსკერიდან ვულკანური გაზების ამოფრქვევის შედეგად, რომელიც 21 აგვისტოს საღამოს მოხდა, დაღუპულთა რიცხვი 1534 კაცს შეადგენს. ეს ციფრი ეუნეგას აცნობა გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის სტიქიური უბედურების შემთხვევაში დახმარების გაწევის საკოორდინაციო ბიურომ. ძიების დროს, შესაძლოა, აღმოაჩენენ ახალ მსხვერპლთ. დაზარალებულთა რიცხვი 20 ათასს აღწევს.

მთავარი პრობლემა, რომელსაც ახლა ჭრიან კამერუნის ხელისუფალნი, — ეს არის ეპიდემიის თავიდან აცილება კატასტროფის რაიონში, სადაც დაგროვდა მნიშვნელოვანი ცხოველების ათასობით ლეში. გამენდას — ჩრდილო-დასავლეთ პროვინციის ადმინისტრაციულ ცენტრს თვითმფრინავებით აწვდიან სალეზინფექციო საშუალებებს. ჯ. ტატეას მიაჩნია, რომ გარემოს გაწმენდის, სამუშაოებს სულ ცოტა ათი დღე დასჭირდება. ადგილზე ჩასული სპეციალისტები არ გამორიცხავენ გაზების გაწმეორებით ამოფრქვევის შესაძლებლობას.

აქტუალური ინტერვიუ

ჯინ ატკინსონი:

„ჩვენმა ქვეყნებმა მშვიდობიანად უნდა იცხოვრონ“

ბირთვული კატასტროფის თავიდან აცილება დღეს ყველაზე საჭირობოროტო საკითხია, რეიგანის ადმინისტრაციამ კონსტრუქციული პასუხი უნდა გასცეს ბირთვულ აფეთქებათა მორატორიუმის გახანგრძლივების შესახებ საბჭოთა კავშირის გადაწყვეტილებას. ჩვენ ყოველ ღონეს ვიხმართ, რათა ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესში კალიფორნიის შტატის წარმომადგენლებმა უარი ათქმევინონ ადმინისტრაციას ბირთვული იარაღის გამოცდის მოწყობისათვის ახალ ასიგნებათა გამოყოფაზე, — თქვა სანფრანცისკოს კორესპონდენტისათვის მიცემულ ინტერვიუში ამერიკის შეერთებული შტატების კვების მრეწველობისა და ვაჭრობის მშრომელთა გაერთიანებული პროფკავშირების პრეზიდენტის თანაშემწემ ჯინ ატკინსონმა. იგი მეთაურობს ამ პროფკავშირის წარმომადგენელთა დელეგაციას კალიფორნიის შტატისაგან, რომელიც საბჭოთა კავშირში იმყოფება აგროსამრეწველო კომპლექსის მუშაკთა პროფკავშირის ცენტრალური კომიტეტის მოწვევით. რამდენიმე დღის განმავლობაში სტუმრები ეცნობოდნენ საქართველოს.

— ჩვენს ქვეყნებს შეუძლიათ და უნდა იცხოვრონ კიდეც მშვიდობიანად, — თქვა შემდეგ ჯინ ატკინსონმა. — საქართველოში თავს ისე ვგრძნობდით, როგორც შინ, კალიფორნიაში. თქვენი რესპუბლიკა ჩვენი შტატის განედზეა.

„ჩვენმა ქვეყნებმა მშვიდობიანად უნდა იცხოვრონ“

ბირთვული კატასტროფის თავიდან აცილება დღეს ყველაზე საჭირობოროტო საკითხია, რეიგანის ადმინისტრაციამ კონსტრუქციული პასუხი უნდა გასცეს ბირთვულ აფეთქებათა მორატორიუმის გახანგრძლივების შესახებ საბჭოთა კავშირის გადაწყვეტილებას. ჩვენ ყოველ ღონეს ვიხმართ, რათა ამერიკის შეერთებული შტატების კონგრესში კალიფორნიის შტატის წარმომადგენლებმა უარი ათქმევინონ ადმინისტრაციას ბირთვული იარაღის გამოცდის მოწყობისათვის ახალ ასიგნებათა გამოყოფაზე, — თქვა სანფრანცისკოს კორესპონდენტისათვის მიცემულ ინტერვიუში ამერიკის შეერთებული შტატების კვების მრეწველობისა და ვაჭრობის მშრომელთა გაერთიანებული პროფკავშირების პრეზიდენტის თანაშემწემ ჯინ ატკინსონმა. იგი მეთაურობს ამ პროფკავშირის წარმომადგენელთა დელეგაციას კალიფორნიის შტატისაგან, რომელიც საბჭოთა კავშირში იმყოფება აგროსამრეწველო კომპლექსის მუშაკთა პროფკავშირის ცენტრალური კომიტეტის მოწვევით. რამდენიმე დღის განმავლობაში სტუმრები ეცნობოდნენ საქართველოს.

— ჩვენს ქვეყნებს შეუძლიათ და უნდა იცხოვრონ კიდეც მშვიდობიანად, — თქვა შემდეგ ჯინ ატკინსონმა. — საქართველოში თავს ისე ვგრძნობდით, როგორც შინ, კალიფორნიაში. თქვენი რესპუბლიკა ჩვენი შტატის განედზეა.

აგრესიული მზადება ნიკარაგუის წინააღმდეგ

მანაგუა, შეერთებული შტატები გაძლიერებით ემზადება ნიკარაგუის წინააღმდეგ აგრესიის ახალი ესკალაციისათვის. ტეგუსიგალპადან მიღებული ცნობების თანახმად, ამერიკის შეერთებული შტატების სახელმწიფო დეპარტამენტის სპეციალურმა ელჩმა უილიამ უოკერმა ჰონდურასის დედაქალაქში საიდუმლო მოლაპარაკება გამართა ამ ქვეყნის პრეზიდენტ ასკონო ფოსოსთან და სომოსელთა დაქირავებული ბანდების წინამძღოლებთან. უოკერის გეგმებში შედის აგრეთვე შეხვედრა ჰონდურასის შეიარაღებული ძალების გენერალური შტაბის უფროსთან უმბერტო რეგალადოსთან.

ვიზიტის მთავარი მიზანია დაბრკოლებების აღმოფხვრა იმ გზაზე, რომ ჰონდურასი გამოიყენონ ძირითად ბაზად კონტრრევოლუციონერთა ხელახალი შეიარაღებისა და იმისათვის, რომ ამერიკელმა საჰზედრო „მრჩევლებმა“ მათ შეასწავლონ ტერორისა და დივერსიის მეთოდები. მიმომხილველთა აზრით, ამერიკის დესპანის ვოიაჟი გამოწვეულია იმით, რომ წინა დღით ჰონდურასის ხელისუფლებმა გამოაცხადეს, რომ „არ დაუშვებენ ქვეყნის ტერიტორიაზე კონტრრევოლუციონერთა შორის ამერიკის სამხედრო დახმარების განაწილებას“. როგორც ნუეკა ნიკარაგუის სპინფორმაციო სააგენტო აღნიშნავს, ამ განცხადებამ უაღრესად გააღიზიანა ვაშინგტონი, რომელსაც აშკარად არ სურს ხელი აიღოს თავის აგრესიულ ზრახვებზე.

რეიგანის ადმინისტრაციას გაზრახული აქვს უახლოეს დროში განახორციელოს თავისი დიდი ხნის გეგმა, რომლის მიზანია კოსტა-რიკაში სამხედრო შეიჭრევა ამ ქვეყნისათვის „ჰუმანური დახმარების“ გაწევის სახით. როგორც სან-ხოსეში გამართულ პრესკონფერენციაზე განაცხადა საზოგადოებრივი უშიშროების მინისტრმა ერნან ჰარონ სალასარმა, მომავალი წლის იანვარში კოსტა-რიკაში ჩამოვა ამერიკის შეერთებული შტატების 180-მდე სამხედრო ინკინერი, რომლებიც თითქოს ხიდების მშენებლობას დაიწყებენ. ამ ცნობამ გამოიწვია ქვეყნის პროგრესული საზოგადოებრიობის პროტესტები, რომელიც შეწუხებულია ამერიკის შეერთებული შტატების ცდებით გადაქციოს კოსტა-რიკა ნიკარაგუის წინააღმდეგ შეიარაღებული აგრესიის პლაცდარმად.

ანტინიკარაგუელი ტერორისტების თავკაცები ჭეშავენ ყუთს, რომელზეც წარწერილია „დახმარება“ კონტრასებს“, და კმაყოფილებით ამბობენ: „ამერიკელებმა გამოგვიგზავნეს თოფები, სურსათი, მედიკამენტები, ტანსაცმელი, ფეხსაცმელი...“

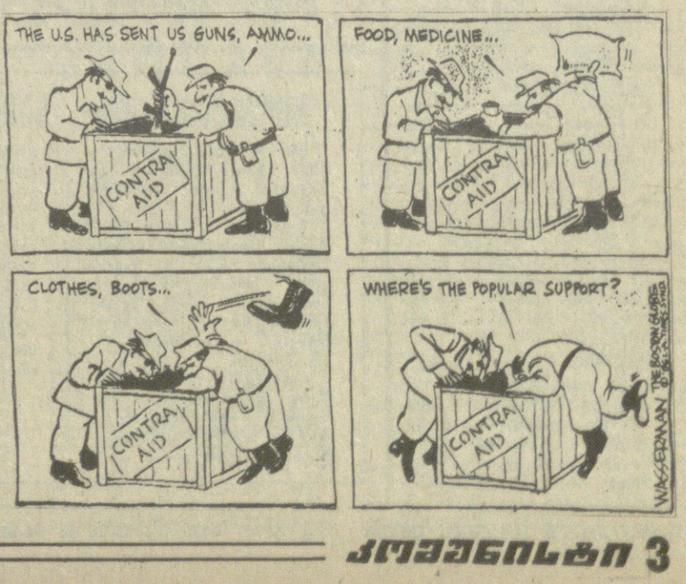

„სადღაა ამერიკის მოსახლეობის მხარდაჭერა?!“ — აღშფოთებით გაიძახიან ისინი.

გაზეთი „ბოსტონ გლობი“ (აშშ).

პოლიტიკური ნახატი

ჟურნალისტთა კადრების უკეთ აღზრდისათვის

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აღზრდილი და სხვადასხვა დროს კურსდამთავრებული ჟურნალისტებით. სად არ შეხვდებით მათ! უმრავლესობის პროფესიული დონე საკმაოდ მაღალია, რაშიც დარწმუნება ძნელი არ არის, საკმარისია, თვალი გავადევნოთ მათ ყოველდღიურ ნაშრომსა და ნაღვაწს.

დღეს სრულყოფილი და კვალიფიციური ჟურნალისტის აღზრდა მრავალ გაუთვალისწინებელ წინაღობასთან არის დაკავშირებული. მთავარი მაინც ცხოვრების სათავეშივე მათი დროზე აღმოჩენა და გამოვლენაა. ისიც სათქმელია, რომ დღევანდელი ჟურნალისტური საქმიანობის შეცდომებიც და ხარვეზებიც მის მიმართ ზოგიერთი არასწორი შეხედულებისა და დამოკიდებულების ბრალია. საკითხის შესწავლისა და დადგენის სამართლიანი გზა ახალგაზრდების სწორ გამოვლენაში, შერჩევასა და აღზრდაში უნდა ვეძებოთ. ხვალინდელ დღეზე ზრუნვა გადაუდებელი საქმეა, ხოლო ამისათვის დღევანდელი დღის საფიქრალში გარკვევაა საჭირო.

ახალგაზრდა ჟურნალისტების მომზადების უმთავრესი, კარდინალური საკითხი მათი საუნივერსიტეტო სწავლებაა. არაერთხელ გვითქვამს, რომ შემოქმედებითს ფაკულტეტზე შემთხვევითი კაცის მოხვედრა დიდი ბოროტებაა. სამხატვრო აკადემიაში, კონსერვატორიაში ან ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე დაუფიქრებლად შესული აბიტურიენტი ცხოვრებაში ფეხს ვერ მოიკიდებს. აი, აქ უნდა შევეშველოთ, პირველი დახმარება შევაწოთ: ან ვურჩიოთ ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე სწავლა, ან მათი არჩევანი სათუო გავხადოთ. მაგრამ, სამწუხაროდ, სწორედ აქ ვამეკლავნებთ სრულიად გაუგებარ, უპატიებელ გულგრილობას. ხშირად გამოგვითქვამს აღშფოთება და გულისწყრომა იმ „მიღების წესების“ არსებობის გამოც, რომელიც დღესდღეობით მოქმედებს ყველა სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ფაკულტეტებსა და განყოფილებებზე.

დავუშვათ, „მიღების წესებში“ შესაცვლელი არაფერია. უკანასკნელი ორი ათეული წლის მანძილზე მათი არასწორი წაკითხვის დროს მრავალი ეხერხულობა შეიქმნა, ერთმანეთს დაუპირისპირდა სხვადასხვა აზრი. დავაში დაზარალდა უმეშმარიტესი საქმე. ხსენებული ტენდენცია, სამწუხაროდ, დღემდე გრძელდება.

„მიღების წესების“ მიხედვით ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შესვლა შეუძლია მხოლოდ იმ აბიტურიენტს, ვისაც ორი წლის სამუშაო სტაჟი, პუბლიკაციები და რედაქციის დასასაბუთება-რეკომენდაცია აქვს, ამასთან ძირითადი გამოცდების წინ უნდა გაიარო შემოქმედებითი კონკურსის ორი ტური. ჩვენი რესპუბლიკის პირობებში ამ მოთხოვნების გადაჭარბებულად მკაცრად დაცვამ მეტად მძიმე ვითარება შექმნა.

„მიღების წესების“ გარდა, რატომღაც ყურადღებას არ ვაქცევდით შემოქმედებითი კონკურსის დებულების იმ ადგილს, სადაც გარკვევით არის მითითებული, რომ „შემოქმედებით კონკურსში მონაწილეობისათვის თითოეული „დამთავრებული ფაკულტეტის“ ცხოვრებაზე, მის შემოქმედებასა და პროფესიულ დაოსტატებაზე საჯაროდ დღეს თითქმის აღარავინ წერს. არადა, საკმაოზე მეტი დაგვიგროვდა განსასჯელი და გადასაწყვეტი პრობლემა. მათ მწვავედ განიცდიან ის ახალგაზრდებიც, რომლებიც, მართალია, მოწოდებული არიან წერისათვის, მაგრამ ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შესვლას ვერ ახერხებენ სხვადასხვა ბარიერის გამო. დღევანდელი საშუალო თაობა დაგვემოწმება, რომ ადრე ამგვარი შეზღუდვები მათ არ ჰქონდათ. ჩვენი ჟურნალგაზეთები, რადიო-ტელევიზია, საინფორმო, გამომცემლობები ძირითადად დაკომპლექტებულია ლმა შემომსვლელმა (მათ რიცხვში იმავე წელს საშუალო სკოლადამთავრებულმა) უნდა წარმოადგინოს“ და ა. შ. (1975 წლის 25 ივნისის №641 დებულება, რომელიც არავის გაუუქმებია). მაშასადამე, აქამდე არ ვითვალისწინებდით, რომ სტაჟიანების პარალელურად შემოქმედებითს ტურებში მონაწილეობა შეიძლება მიეღოთ სკოლიდან მოსულ აბიტურიენტებსაც. ორი წლის სამუშაო სტაჟის მქონე, მაგრამ უნიათო, უნიჭო და უპერსპექტივო აბიტურიენტები ფაკულტეტს ახლო არ უნდა გავაკაროთ, ხოლო გამოთავისუფლებულ ადგილებზე გზა გავუხსნათ სკოლიდან მოსულ სიცოცხლით სავსე, ნიჭიერ, მონდომებულ ახალგაზრდებს.

ჩვენ შორს ვდგავართ იმ მოსაზრებისაგან, თითქოს სამუშაო სტაჟის მქონენი ყველანი უვარგისნი არიან, ან მომავალ ჟურნალისტს მუშაობის გამოცდილება ნაკლებად წაადგება. არა, რასაკვირველია. ჩვენ იმას ვუსვამთ ხაზს, რომ სამუშაო სტაჟის მქონეთა უდიდეს ნაწილს, როგორც წესი, ამოფარებული არიან საევჭო მოთხოვნილებანი. ამას სასწავლო პროცესში დაკვირვების გამოცდილება გვიჩვენებს. თუ ჩვენი რესპუბლიკის მიხედვით გავითვალისწინებთ სამუშაო სტაჟის მქონე აბიტურიენტების რიცხვს, ვისაც სურს მომავალი ბედი ჟურნალისტიკას დაუკავშიროს, იმდენად მცირე რაოდენობა შემოგვრჩება (იქნებ იმიტომაც, რომ თითქმის შეუძლებელს ვითხოვთ იმთავითვე), რომ მთხე დაყრდნობა არასერიოზულად მიგვაჩნია.

თუ პრინციპულად მივუდგებით შემოქმედებითი ტურის წერით გამოცდასაც, ყველაფერი ნათელი გახდება. სტაჟიანი აბიტურიენტების უმრავლესობა (უკანასკნელ ხანს გამოცდებში მხოლოდ ისინი მონაწილეობენ, როდესაც საშუალო სკოლადამთავრებულთათვის ადგილები აღარ რჩება) სრულიად მოუმზადებელი მოკიდებულების აღნიშვნა). საქმე იქამდე მივიდა, რომ უკანასკნელ წლებში რუსული სწავლების დღისა და საღამოს განყოფილებებზე კონკურსისათვის საფუძველიც აღარ იყო. უფრო მეტი, ამას მოჰყვა სრულიად გაუმართლებელი ნაბიჯი. წელს რუსული სწავლების დღისა და საღამოს განყოფილებაზე სტუდენტთა კონტინგენტი 10 კაცით (50%-ით) შემცირდა. ეს ყოველდ გაუმართლებელი აქციაა, განსაკუთრებით მაშინ, როცა საკავშირო მასშტაბით ჟურნალისტთა კადრების მხრივ დიდი გაჭირვებაა. რუსულენოვანი ჟურნალისტები ჩვენს რესპუბლიკასაც მეტად ესაჭიროება. აი, ასეთ ვითარებაში ფაკულტეტს (შესაბამისად საერთო საქმეს) აკლდება 10 ჟურნალისტი. ეს სერიოზული მსჯელობის საგანი უნდა გახდეს. თუ ამ ფაქტს თვალს დავუხუჭავთ, იგივე გადახდება ქართულ განყოფილებასაც.

წელს ამას ისიც დამატა, რომ ქართული სწავლების საღამოს განყოფილებაზეც შეესება აღარ არის. საგულისხმო ფაქტი: საღამოს ქართულ და რუსულ განყოფილებებზე შემოქმედებითი კონკურსი ორ ტურად არასოდეს მოწყობილა, თუმცა წინა წესდებებშიც ასევე გათვალისწინებული იყო. ერთი შეხედვით, გაუგებრობის მთელი ჯაჭვი წარმოიქმნება: თუ დღის დასწრებულ განყოფილებებზე გადაჭარბებული ყურადღებით ვიცავდით წესდების ყველა პუნქტს, რატომ იგივეს არ ვმვრცობდით საღამოს დასწრებულის აბიტურიენტებისათვისაც? ან, წელს რატომ გახდა აუცილებელი „სამართლიანობის“ აღდგენა, თანაც იმდაგვარად, რომ ფართო საზოგადოებრიობა საქმეში

კარგად ვერც კი გაერკვა (გამოქვეყნებულ განცხადებაში, მართალია, ეს აღნიშნული იყო, მაგრამ წლების განმავლობაში შექმნილმა ტრადიციამ საზოგადოების ყურადღება მოადუნა). ყოველივე ეს იმის „საშიროებასაც“ იწვევდა, რომ შემოქმედებითი კონკურსის ტურები ფორმალურ ხასიათს მიიღებდა, რაც, სამწუხაროდ, გამართლდა კიდეც, ამას იქ დამსწრე პრაქტიკოსი ჟურნალისტები დაგვიდასტურებენ.

ამჟამად, გამოცდების დამთავრების შემდეგ, სურათი ასეთია: ქართული დღის განყოფილების გარდა (26 აბიტურიენტი 20 ადგილზე), შეუვსებელი დარჩა ადგილები ყველა დანარჩენ განყოფილებაზე: დაუსწრებელზე — 10-ის ნაცვლად — მხოლოდ — 3; ქართულ საღამოზე 10-ის ნაცვლად — 5; რუსულ საღამოზე 5-ის ნაცვლად —2; რუსულ დღეზე — 5 ადგილზე — 5.

შეუვსებელ ადგილებზე, ბუნებრივია, გადმოიყვანენ (როგორც შარშან) იმ აბიტურიენტებს, რომლებიც ფილოლოგიის ფაკულტეტზე აბარებდნენ, მაგრამ ქულა დააკლდათ. ეს მხოლოდ მდგომარეობიდან იოლად თავის დაღწევა იქნება. მაშ, სად არის აქ ის მთთხოვნები, რომლებიც ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შემსვლელ აბიტურიენტებს წავუყენეთ? ხომ არ არის ეს „წესების“ დარღვევა? ხომ არ არის ზოგთათვის გზის შემსუბუქება? გადმოყვანილებს არ გაუვლიათ შემოქმედებითი კონკურსის ტურები, არ წარმოუგენიათ პუბლიკაციები, რედაქციის დასასაბუთებები და სხვა. ხომ არ ვარღვევთ იმ კანონებს, რომელთა გამოც ყველაფერი გართულებულია ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე შემსვლელთათვის? ამით იმის თქმა კი არ გვსურს, რომ სხვა ფაკულტეტიდან აბიტურიენტები აუთვისებელ ადგილებზე არ გადმოვიყვანოთ (სხვა რა გზაა?), არამედ ცოტა ფხიზელი თვალით და გონებით მოვეკიდოთ თავიდანვე ჟურნალისტიკის ფაკულტეტზე აბიტურიენტების შერჩევას.

ისიც უნდა ვთქვათ, რომ გამოცდების პროცესში არავინ იზრუნა ჟურნალისტ აბიტურიენტებზე. მისაღებ გამოცდებზე ფაკულტეტის არც ერთი პროფესორ-მასწავლებელი არ იყო მიწვეული (არც ქართულ და არც რუსულ წერით გამოცდებზე).

ეს სამწუხარო ფაქტები, განსაკუთრებით დღეს, აშკარად იმაზე მეტყველებს, რომ მაღალკვალიფიციური კადრების მომზადება ზემოდან ყურების ობიექტი არ არის. ამჟამინდელი ვითარება, რაც ჩვენს ქვეყანაში სუფევს, უთუოდ ხელს შეუწყობს საქმის გამოსწორებას. დაჩქარების სტრატეგია ინიციატივის გამოჩენასა და საქმის სასიკეთოდ გარდაქმნას ნიშნავს. ამიტომ, საქართველოში ჟურნალისტთა კადრების შერჩევასა და მომზადებას საფუძვლიანი გადახალისება სჭირდება.

აბიტურიენტთა სწორი შერჩევის საუკეთესო ხერხია წერის უნარით დაჯილდოებული ახალგაზრდის ნორჩთა სკოლაში გამოვლენა. ეს პრაქტიკა ამ რამდენიმე წლის წინათ რეალურად მოქმედებდა. საშუალო სკოლების ზედა კლასების მოსწავლეები დიდი ენთუზიაზმით, ხალისით, სიყვარულითა და მონდომებით აკეთებდნენ იმას, რასაც წერის კულტურის, გემოვნების, ჩვევების გაღვივება, ან იქნებ სულაც წერისადმი ჯერ არარსებული სიყვარულის გაჩენა ჰქვია.

ორი წლის განმავლობაში მოსწავლეები გატაცებით წერდნენ, თავაუღებლად მუშაობდნენ. ასეთი მუშაობა, და ისიც მოსწავლე ახალგაზრდობასთან, უდიდესი სარგებლობის მომტანია. შესაძლებელია, მეცადინეობები მომავალში გავაზბიროთ, ანდა უფრო დაბალი კლასებიდან დავიწყოთ. ყოველ შემთხვევაში, მას დადებითი შედეგის მეტი, არაფერი მოაქვს. სამწუხარო მხოლოდ ის არის, რომ ამ წამოწყებას მხარი არავინ დაუჭირა, პირიქით, უფრო მეტი აღმოჩნდა ხელშემშლელი პირიცა და ფაქტიც. ეს ახალგაზრდები შემოქმედებითი ტურების დროს სხვა აბიტურიენტების ფონზე გამორჩეულად საუკეთესონი იყვნენ.

მომავალში ჟურნალისტიკის ფაკულტეტსა და მოსწავლეებს შორის ასეთი ურთიერთობა აუცილებლად უნდა აღდგეს. ამასთან, მოსწავლეებთან მუშაობის დროს მიზანშეწონილია მოვიზიდოთ პედაგოგიკის განსაკუთრებული ნიჭით დაჯილდოებული მასწავლებლები. თუ ასეთი სპეციალისტებს ბევრს ვერ ვნახავთ, უმჯობესია, ჯგუფების რაოდენობის გაზრდისაგან თავი შევიკავოთ.

ჟურნალისტთა კადრების აღზრდა მრავალმხრივი მოღვაწეობაა, რომელიც ძალზე დიდ გულისყურსა და მეცადინეობას საჭიროებს. შევეხებით ერთ საკითხსაც, რომელიც შესაძლოა, საკამათოც იყოს. ფაკულტეტის სტუდენტებს ამჟამად, სწავლების პროცესში დავალებული აქვთ გაზეთებში მასალების გამოქვეყნება, აქტიური თანამშრომლობა, სემესტრის განმავლობაში რამდენიმე მასალის დაბეჭდვა. აქ პრაქტიკის პერიოდი არ იგულისხმ

WORLD CHESS CHAMPIONSHIP

მსოფლიო ჩემპიონატი ჭადრაკში

პირველი ნახევრის მეშვიდეგიანი დასასრული

მეთორმეტე პარტია სრულიად არ ჰგავდა კომბინაციური ფიფერვერკებით აღსავსე წინა შეხვედრას. აქ მეტი თავდაჭერა, თუ გნებავთ, პრაქტიკიზმი უფრო ჩანდა. ეს იმით აიხსნება, რომ არ ღირდა ახალი აყალმაყალის ატეხა ერთკვირიანი შესვენების წინ, როცა საშუალება გეძლევა, უპირველეს ყოვლისა, ძალები აღიდგინო, გადახედო წინა პარტიებს და შეცდომები გაითვალისწინო.

კასპაროვი და კარპოვი იმიტომ არიან მსოფლიოში უძლიერესი მოჭადრაკეები, რომ თანაბარი ხელოვნებით წარმართავენ სულ სხვადასხვანაირ თამაშს. დღეს რომ კასპაროვი კომბინაციური შეტევის დიდოსტატად, ალიოხინის ყაიდის მოჭადრაკედ გვევლინება, ხვალ შეუძლია შედარებით მშვიდი, „სასანგრო ბრძოლა“ აწარმოოს. იგივე თქმის კარპოვზეც, რომელიც მეთერმეტე პარტიაში მედგრად უტევდა, მეთორმეტეში კი ხაზგასმული დაცვითი ოპერაციებით შეშოფარგლა.

ლაზიერის გამბიტის ერთ-ერთმა ვარიანტმა თეთრებით მოთამაშე კასპაროვს დიდი ეერაფერი მოუტანა. ეს გაგრძელება ადრეც შეგვხვდა (მეათე პარტიაში) და მაშინაც მსოფლიო ჩემპიონი მცირედით დაკმაყოფილდა. შექმნილი პოზიცია საშუალებას არ იძლევა დაფაზე ქარიშხალი „დაატრიალო“ — ბრძოლის გამწვავების მსურველმა რისკიც დიდი უნდა გასწიოს. კასპაროვს, როგორც ჩანს, ამჯერად ამის სურვილი არა ჰქონია, რაც სავსებით გასაგებია. იგი, ჯერ ერთი, ქულით წინ არის და, ნურც დებულების იმ პუნქტს დავივიწყებთ, რომ მსოფლიო ჩემპიონს, თუკი გაუჭირდება, საბოლოოდ მატჩის ყაიმით დასრულებაც ხელს აძლევს. რაც შეეხება კარპოვს, ნიმცოვიჩის დაცვაში განცდილი მძიმე ფიასკოს შემდეგ, ლაზიერის გამბიტი ერთგვარ საიმედო ნავთსაყუდლად ეჩვენება და რამდენადმე უარეს პოზიციაში თავდაცვა მისთვის დიდ პრობლემას არ წარმოადგენს.

მიმმხილველების აზრით, საერეკენზიო პარტიაში მსოფლიო ჩემპიონს უკეთ შეეძლო ეთამაშა. ვინ იცის... მოიცე სვლაზე მინმეტოქეს თავად შესთავაზა ლაზიერის გაცვლა, რის შედეგადაც საშუალება მიეცა ცენტრალურ ღია ხაზებს დაუფლებოდა. ეს უმნიშვნელო ფაქტორი არ გახლავთ, მაგრამ კარპოვმა ამჯერადაც მოახერხა „ხანგრის გამაგრება“ — თეთრების ორ ეტლს, რომლებიც მეტოქის ლაზიერის ფრთას ემუქრებოდნენ, ასეთივე ძალა დაუპირისპირა და ყაიმიც გარდაუვალი გახდა, რაც სავსებით დაადასტურა კიდეც 34-ე სვლამ.

მაშ ასე, მატჩის ლონდონის ნახევარმა ასეთი შედეგი მოგვიტანა: კასპაროვმა ორი პარტია მოიგო, კარპოვმა — ერთი, 9 შეხვედრა კი ყაიმით დასრულდა. ასე რომ, მთელი ბრძოლა წინ არის!...

მეთორმეტე პარტია

კასპაროვი — კარპოვი

ლაზიერის გამბიტი

1. d4 d5 2. c4 e6 3. ᲒC3 ᲒE7 4. ᲒF3 ᲒF6 5. ᲒG5 h6 6. ᲒH4 ᲒF6 7. e3 0-0 8. ᲔC1 c6 9. ᲒD3 ᲒD7 10. 0-0 dc 11. ᲒC4 c5 12. ᲚE2 ᲒA6 13. ᲤD1 cd 14. ᲒD4 ᲚE7 15. ᲒE4 ᲒE5 16. ᲒF3 ᲒB8 17. ᲚD2 b5 18. ᲒE2 ᲒF6 19. ᲒF6+ ᲚF6 20. ᲚD4 ᲒB7 21. ᲚF6 gf 22. b3 f5 23. g3 ᲒF8 24. ᲒH3 ᲒA7 25. ᲔC6 ᲒG7 26. ᲒE2 ᲒE5 27. h3 ᲒF6 28. ᲔDD6 ᲔFA8 29. ᲒG2 ᲒE7 30. ᲔD2 b4 31. g4 fg 32. hg a5 33. f4 ᲔD8 34. Ე:D8 ᲧᲐᲘᲛᲘ.

ამრიგად მატჩის პირველი ნახევრის ანგარიშია 6,5:5,5 კასპაროვის სასარგებლოდ.

Ზ. ᲒᲐᲛᲠᲔᲙᲔᲚᲘ.

სატურნირო ორბიტა

ᲭᲐᲓᲠᲐᲙᲘ. სევასტოპოლში დამთავრდა ჩვენი ქვეყნის ვაჟთა შესარჩევი ტურნირი, რომელშიც საქართველოდან დიდოსტატი გენადი ზაიჩიკი, სერგეი შორისო ოსტატი ელიზბარ უბილავა და ოსტატი იგორ ეფიმოვი მონაწილეობდნენ. უბილავამ საბოლოოდ 7 ქულა მოიგოდა და პირველი ლიგის ერთ-ერთ საგზურსაც დაეუფლა.

ᲑᲐᲢᲣᲛᲘᲡ ᲮᲝᲜᲐ. კიევში დამთავრდა სსრ კავშირის ხალხთა IX სპარტაკიადის პროგრამით გათვალისწინებული ასპარეზობა. გუნდურ შეჯიბრებაში ადგილები შემდეგი თანმიმდევრობით განაწილდა: 1. რსფსრ — 438,5 ქულა. 2. უკრაინა — 349,5; 3. ბელორუსია — 257.

საქართველოს წარგზავნილებმა 170,5 ქულით მეხუთე ადგილი დაიკავეს ლენინგრადის ნაკრების შემდეგ (206,5).

გულშემატკივრები გაგვაბარა თბილისელმა რუსუდან ხოფერიამ, რომელმაც ჩინებულად ითამაშა ერთიულთა შეჯიბრებაში და სათვალავით სპარტაკიადის მეცხრე ოქროს მედალი შესძინა რესპუბლიკას სპორტულ დელეგაციას. მანვე მეექვსე ადგილი დაიკავა სინქრონულ ტურნირებში თანგაუნდელ ირმა თანდილაშვილთან ერთად. ჩვენი რესპუბლიკის წარმომადგენელი მიხეილ პელევანოვი მეცხრე იყო ვაჟთა შორის ასპარეზობაში.

ᲤᲘᲤᲐᲜᲘᲐ. პირველი ლიგის გუნდებს საკავშირო ჩემპიონატის 31-ე ტურში ნიკოპოლის „კოლსმა“ და ლანჩხუთის „გურიამ“ ფრედ — (1:1) ითამაშეს, ბათუმის „დინამომ“ კი ანგარიშით 1:2 წააგო რიგის „დაუგავასთან“.

ქანდაკებები... მთებში

საქართველოს სამხედრო გზით მოგზაური ტურისტებისათვის თავისებურ არქიტექტურულ ორიენტირებად იქცა უზარმაზარი ქანდაკებები, პარმონიულად რომ შერწყმიან დიად მთებს. ეს ქანდაკებები ეკუთვნის ოსტატს, რომელიც ფაქიზად ეკონომს მშობლიურ ბუნებას. მათი ავტორია მერაბ ფირალიშვილი, უაზბეგის რაიონში თბილისის სამხატვრო აკადემიის კურსდამთავრებული, სსრ კავშირის სახელმწიფო მხატვრის მერაბ ბერძენიშვილის მოწაფე.

უმაღლესი სასწავლებლის დამთავრების შემდეგ მას რესპუბლიკის დედაქალაქში შეეძლო დარჩენა, მაგრამ მშობლიური მწვერვალების სიყვარულმა თავისი გაიტანა. უაზბეგის რაიონის სოფელ სნოს მკვიდრმა, რომელიც, ალბათ, სხვებზე უკეთ გრძნობს მაღალმთიანეთის მკაცრ მშვენიერებას, მოიარა მშობლიური ადგილები. ერთხელ მისი უურადღება მიიპყრო ქვის დიდმა ლოდმა, და მხატვარმა მასში დაინახა თავისი პირველი სკულპტურული ნაწარმოების კონტურები. ასე გაჩნდა მთებში პირველი მრავალტონიანი მონუმენტი, რომელიც რაღაცით აღდგომის კუნძულის ცნობილ ქანდაკებებს მოგვაგონებს. და იშვნენ ლოდებში ნაკვეთი უჩვეულო ქანდაკებები.

მერაბ ფირალიშვილი ახალგაზრდობის რესპუბლიკური გამოფენების მონაწილეა. სახვითი ხელოვნების სპეციალისტებისა და მოყვარულების მაღალი შეფასება დაიმსახურეს მისმა სკულპტურულმა პორტრეტებმა „ალექსანდრე უაზბეგი“, „ვაჟა-ფშაველა“, კომპოზიციამ „ვეფხისტყაოსანი“. მ. ფირალიშვილი უაზბეგის რაიონის ბუნების დაცვის საზოგადოების პასუხისმგებელ მდივნად მუშაობს.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲔᲑᲘᲗ: მოქანდაკე მ. ფირალიშვილი; შესანიშნავი ქართველი მწერლის, მთების მგოსნის ალექსანდრე უაზბეგის სკულპტურული პორტრეტი აღმართულა უაზბეგის რაიონის სოფელ სნოს — მხატვრის მშობლიური სოფლის მახლობლად.

Შ. ᲐᲘᲕᲐᲖᲝᲕᲘᲡ ფოტო (საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

ᲡᲙᲝᲚᲘᲡ ᲬᲚᲘᲡ ᲓᲐᲡᲠᲣᲚᲔᲑᲐᲛᲓᲔ:

ᲑᲐᲕᲨᲕᲔᲑᲡᲐᲪ, ᲛᲨᲝᲑᲚᲔᲑᲡᲐᲪ

ᲐᲛ პარასკევიდან დაწყებული სამ დღეს ქუთაისი გახსნილი თბილისის რიყის მოედანზე არაჩვეულებრივი სასკოლო ბაზრობა. ადრე დილიდან ღამის 11 საათამდე აქ მარტო მოსწავლეთა საქონლით როდი ივაჭრებენ, ამჯერად 45 პავილიონში ბავშვთა ასორტიმენტის საქონელთან, სასკოლო ნივთებთან ერთად გაიყიდება მოზრდილთათვის განკუთვნილი ბევრი საქონელიც.

ბავშვთა და მოზრდილთა დიდმა საეჭვო ბაზრობამ სერიოზული მომზადებაც მოითხოვა. ბაზრობისათვის წინასწარ შეარჩიეს საუკეთესო და ყველაზე გასაღებადი საქონელი, რიყის მოედანზე ყველასათვის არის მომზადებული სიახლე გემოვნებისა და ზომის მიხედვით.

სადღესასწაულო ვაჭრობა თბილისში დამთავრდება 1 სექტემბერს შუაღამისას. ამ დღეს იგი გადაინაცვლებს რესპუბლიკის დედაქალაქის ცენტრალურ მაგისტრალზე. საღამოს ექვსი საათიდან რუსთაველის პროსპექტზე შეწყდება ყველა სახეობის ტრანსპორტის მოძრაობა, იგი მთლიანად ქვეითად მოსიარულეების განკარგულებაში იქნება. სტუმრებს კი მიიღებენ დედაქალაქის საზოგადოებრივი კვების მუშაკები. ისინი ქალაქელებს გაუმასპინძლდებიან წვენებითა და გამაგრილებელი სასმელებით, ნაყინით, საკონდიტრო ნაწარმითა და ბუტერბროდებით.

(საქინფორმი).

რედაქტორის მოადგილე
დ. ᲘᲝᲡᲔᲚᲘᲐᲜᲘ.

ᲗᲔᲚᲕᲘᲖᲘᲐ

29 ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ

პირველი პროგრამა. 9.00 — „ვრემია“. 9.40 — მხატვრული ტელეფილმი „აჯანყების ისტორია“. პირველი სერია. 10.55 — ვ. კიქტა. „რუსული მინიატიურები“. 11.15 — მსოფლიო და ახალგაზრდობა. 11.45 და 15.30 — ახალი ამბები. 15.50 — დოკუმენტური ტელეფილმი მიხეილ შოლოხოვის შესახებ. 16.20—რუსული მეტყველება. 16.50 — „ჟიულ ვერნის გმირები ეკრანზე“. მხატვრული ფილმი „იდუმალი მოტაცება“. 18.15 — დოკუმენტური ფილმი. 19.15 — თანამეგობრობა. 19.45 — დღეს მსოფლიოში. 20.00 და 0.05 — ევროპის ჩემპიონატი მძლეოსნობაში. 20.20 — ამ დღეების ფოსტა. „როგორ ეგრძნობთ თავს, მეტალურგო?“. 20.50 — მხატვრული ტელეფილმი „აჯანყების ისტორია“. მეორე სერია. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — „სპოტი-86“. 23.50 — დღეს მსოფლიოში.

მეორე პროგრამა. 9.00 — დილის ვარჯიში. 9.20 — დოკუმენტური ტელეფილმი. 9.40 — „...თექვსმეტ წლამდე და უფროსი ასაკისა“. 10.25 — დედის სკოლა. 10.55 — მხატვრული ტელეფილმი „ქალაქელი მთიბავები“. 12.00 — ბავშვთა საცეკვაო კოლექტივების გამოსვლა. 12.30 — მულტფილმი. 12.40 — ირკუტსკის ტელესტუდიის პროგრამა. 13.15 — მხატვრული ტელეფილმი „გაუფრთხილდი კოშკს“. 14.25 — ინგლისური ენა. 14.55 და 18.55 — ახალი ამბები. 19.00 — მოგზაურთა კლუბი. 20.00 — მე-9 სტუდია. 21.00 — „ძილი ნებისა, პატარებო!“ 21.15 — მცენარეთა სამყარო. 22.00 — „ვრემია“. 22.40 — სათავგადასავლო ფილმის ეკრანი. „გასროლა ზურგში“. 0.10 — წყალთხილამურები. 0.35 — ახალი ამბები.

ᲗᲔᲚᲕᲘᲖᲘᲐ

29 ᲐᲒᲕᲘᲡᲢᲝ

პირველი პროგრამა. 9.00 — „ვრემია“. 9.35 — მოამბე. 10.05 — დღეს თბილისის კინოთეატრების ეკრანებზე. 10.15 — სატელევიზიო კინოდრამა „ცისკარა“. მხატვრული ფილმი „პირველკლასელი“. 16.25 — საინფორმაციო გამოშვება (რუსულ ენაზე). 16.35 — დღეს თბილისის კინოთეატრების ეკრანებზე. 16.45 — „ამბავი ნამდვილი ადამიანებისა“. მხატვრული ფილმი „მოკლე ღამე“. 18.10 — „პოეზია“. იორამ ქემერტელიძე. 18.45 — „ახალგაზრდობა“. სატელევიზიო პროგრამა. 19.30 — „შუქნიშანი“. 19.45 — დღეს მსოფლიოში. 20.00 — მოამბე. 20.35 — ხალხური შემოქმედების კონცერტი. მღერის ანსამბლი „ოდოია“. 21.15—მოქმედების, გარდაქმნის, წინსვლის პროგრამა. „მეგობრების გამოცდილება“. 22.00 — „ვრემია“. 22.40— საქართველოს სანაოსნო — ცისფერ გზებზე. 22.45 — ახალგაზრდობისათვის. „სად ხართ, რაინდებო?“ (განმეორებით).

მეორე პროგრამა. 17.00—მოკლემეტრაჟიანი მხატვრული ფილმი „შეხვედრამდე“. 17.20 — მხატვრული ფილმი „თილისმა“. 18.20 — სატელევიზიო დოკუმენტური ფილმი „სასეირნოდ წავედი“.

ᲮᲔᲚᲛᲝᲬᲔᲠᲗᲐ ᲧᲣᲠᲐᲦᲚᲔᲑᲝᲓ

ᲒᲠᲫᲔᲚᲓᲔᲑᲐ ხელმოწერა 1987 წლის საბჭოთა და საზღვარგარეთის ჟურნალგაზეთებზე.

შეგახსენებთ, რომ საუწყებო ხელმოწერის მიღება შეწყდება ა. წ. 31 აგვისტოს. აღნიშნული ვადის ამოწურვის შემდეგ განაცხადები გადარიცხვით ხელმოწერის გაფორმებაზე აღარ მიიღება.

ინდივიდუალური ხელმოწერა გაფორმდება 1986 წლის 1 ნოემბრამდე. ხელმოწერა მიიღება „სოიუზპეჩატის“ სააგენტოებში (განყოფილებებში), ხელმოწერის ბიმღეგ პუნქტებში, პრესის საზოგადოებრივ გამავრცელებლებთან ორგანიზაციებსა და საწარმო-დაწესებულებებში, კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში, უმაღლეს და საშუალო სასწავლებლებში, აგრეთვე კავშირგაბმულობის განყოფილებებსა და თბილისის ფოსტამტში.

„სოიუზპეჩატის“ პრესის გავრცელების სამმართველო.

ᲜᲐᲮᲔᲗ, ᲠᲝᲛ ᲐᲠ ᲛᲝᲒᲘᲒᲘᲐᲗ?

ᲝᲤᲘᲪᲘᲐᲚᲣᲠᲘ ᲪᲮᲠᲘᲚᲘ

საქართველოს სსრ ფულისა და ნივთების 1986 წლის მეშვიდე გამოშვების ლატარიის მოგებათა ტირაჟი გაიმართა 1986 წლის 25-26 აგვისტოს ქ. ახალციხეში. ტირაჟში გათამაშდა 360.000 მანეთის 189 ნივთმოგება და 199.811 ფულადი მოგება. მოგება ხვდა ლატარიის სერიებისა და ბილეთების შემდეგ ნომრებს:

სერიის №	ბილეთის №	მოგებული ნივთის დასახელება ან ფულადი მოგების ოდენობა	მოგებული ნივთის ფასდადი ღირებულება
24009	274*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24041	214*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24071	1-500	15 მანეთი	—
24100	278*)	20 მანეთი	—
24125	139*)	25 მანეთი	—
24126	136*)	20 მანეთი	—
24128	354*)	20 მანეთი	—
24133	440*)	25 მანეთი	—
24138	437*)	30 მანეთი	—
24141	500*)	20 მანეთი	—
24145	120*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24154	032*)	20 მანეთი	—
24158	293*)	30 მანეთი	—
24166	033*)	20 მანეთი	—
24178	431*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24180	414*)	20 მანეთი	—
24190	286*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24192	468*)	40 მანეთი	—
24194	301*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
24196	447*)	20 მანეთი	—
24208	068*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24216	120*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
24233	109*)	ავტომანქანა „უიგული“ 2107	9800—00
24237	168*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24248	347*)	მაცივარი „მინსკი“	430—00
24250	318*)	30 მანეთი	—
24255	322*)	ელექტრომიქსერი	20—00
24268	286*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24270	398*)	20 მანეთი	—
24272	418*)	25 მანეთი	—
24294	352*)	მტვერსასრუტი	37—00
24295	206*)	20 მანეთი	—
24300	415*)	120 მანეთი	—
24326	141*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24360	251*)	20 მანეთი	—
24367	028*)	40 მანეთი	—
24393	121*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
24394	025*)	20 მანეთი	—
24396	321*)	20 მანეთი	—
24398	215*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24413	496*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24425	444*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24427	443*)	20 მანეთი	—
24445	385*)	40 მანეთი	—
24454	240*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
24465	287*)	20 მანეთი	—
24469	296*)	40 მანეთი	—
24483	400*)	40 მანეთი	—
24488	480*)	20 მანეთი	—
24503	361*)	40 მანეთი	—
24510	049*)	40 მანეთი	—
24538	244*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
24542	388*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
24547	138*)	20 მანეთი	—
24555	218*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24558	075*)	20 მანეთი	—
24581	059*)	20 მანეთი	—
24588	356*)	20 მანეთი	—
24592	486*)	40 მანეთი	—
24597	236*)	იმპორტული ავეჯის გარნიტური	2125—00
24613	148*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24623	101*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24624	003*)	20 მანეთი	—
24639	140*)	მტვერსასრუტი	37—00
24649	172*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
24664	163*)	20 მანეთი	—
24671	043*)	20 მანეთი	—
24680	257*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
24710	076*)	მტვერსასრუტი	37—00
24730	500*)	40 მანეთი	—
24733	378*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
24751	371*)	40 მანეთი	—
24764	194*)	40 მანეთი	—
24767	154*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24774	405*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
24783	375*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
24813	439*)	20 მანეთი	—
24817	244*)	30 მანეთი	—
24821	425*)	20 მანეთი	—
24830	374*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
24844	187*)	20 მანეთი	—
24852	306*)	20 მანეთი	—
24864	354*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24870	226*)	მტვერსასრუტი	37—00
24875	258*)	ელექტრომიქსერი	20—00
24880	171*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24891	350*)	40 მანეთი	—
24896	489*)	30 მანეთი	—
24897	115*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
24906	375*)	მტვერსასრუტი	37—00
24915	082*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
24925	485*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
24938	031*)	100 მანეთი	—
24939	484*)	ავტომანქანა „უიგული“-21063	9100—00
24985	092*)	20 მანეთი	—
24993	380*)	ავტომანქანა „უიგული“-21063	9100—00
24998	067*)	20 მანეთი	—
25001	287*)	40 მანეთი	—
25003	425*)	20 მანეთი	—
25017	450*)	20 მანეთი	—
25023	066*)	40 მანეთი	—
25044	148*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
25089	407*)	20 მანეთი	—
25096	230*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25108	166*)	40 მანეთი	—
25116	212*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
25128	420*)	25 მანეთი	—
25131	358*)	20 მანეთი	—
25132	101*)	ავტომანქანა „უიგული“-2105	8200—00
25140	349*)	40 მანეთი	—
25151	466*)	20 მანეთი	—
25201	271*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25206	328*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
25221	197*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25228	124*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
25229	300*)	მტვერსასრუტი	37—00
25240	425*)	20 მანეთი	—
25243	339*)	40 მანეთი	—
25245	263*)	20 მანეთი	—
25249	090*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25252	401*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
25258	255*)	30 მანეთი	—
25260	325*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
25285	343*)	20 მანეთი	—
25289	295*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
25291	380*)	20 მანეთი	—
25304	499*)	20 მანეთი	—
25305	042*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25309	076*)	40 მანეთი	—
25315	095*)	40 მანეთი	—
25363	353*)	20 მანეთი	—
25368	424*)	ავტომანქანა „უიგული“-21063	9100—00
25369	184*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25422	021*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25425	089*)	40 მანეთი	—
25427	448*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25471	235*)	40 მანეთი	—
25473	031*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
25484	1-500	10 მანეთი	—
25487	291*)	ელექტრომიქსერი	20—00
25508	434*)	40 მანეთი	—
25517	079*)	20 მანეთი	—
25520	479*)	20 მანეთი	—
25559	064*)	საკერავი მანქანა „ჩაიკა“	252—00
25560	304*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
25566	077*)	40 მანეთი	—
25568	173*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
25582	362*)	ახი ლატარიი ბილეთი	30—00
25585	436*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25587	282*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25592	140*)	20 მანეთი	—
25595	083*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25602	372*)	120 მანეთი	—
25604	277*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25614	274*)	20 მანეთი	—
25641	150*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
25655	134*)	ავტომანქანა „უიგული“-2105	8200—00
25659	068*)	40 მანეთი	—
25667	324*)	25 მანეთი	—
25689	485*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
25705	235*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
25706	425*)	40 მანეთი	—
25749	214*)	40 მანეთი	—
25759	250*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
25760	236*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25768	302*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25778	139*)	30 მანეთი	—
25778	380*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
25781	075*)	20 მანეთი	—
25791	436*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25797	468*)	25 მანეთი	—
25819	420*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
25822	073*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25824	071*)	25 მანეთი	—
25837	128*)	20 მანეთი	—
25841	145*)	ელექტრომიქსერი	20—00
25844	468*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25848	210*)	20 მანეთი	—
25859	394*)	30 მანეთი	—
25878	411*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25880	050*)	ელექტრომიქსერი	20—00
25905	397*)	20 მანეთი	—
25910	188*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25914	042*)	20 მანეთი	—
25928	442*)	ელექტრომიქსერი	20—00
25932	464*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25935	366*)	20 მანეთი	—
25940	155*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25951	239*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
25965	187*)	მტვერსასრუტი	37—00
25971	032*)	20 მანეთი	—
25981	142*)	30 მანეთი	—
26001	275*)	20 მანეთი	—
26020	380*)	40 მანეთი	—
26023	302*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26041	311*)	20 მანეთი	—
26044	300*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26058	225*)	30 მანეთი	—
26068	002*)	20 მანეთი	—
26071	494*)	40 მანეთი	—
26072	229*)	40 მანეთი	—
26075	420*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
26081	463*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
26088	378*)	მტვერსასრუტი	37—00
26091	460*)	20 მანეთი	—
26111	263*)	500 მანეთი	—
26112	295*)	40 მანეთი	—
26130	335*)	25 მანეთი	—
26132	133*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
26136	009*)	20 მანეთი	—
26152	444*)	ავტომანქანა „უიგული“ 21013“	7300—00
26158	297*)	40 მანეთი	—
26172	050*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26176	336*)	20 მანეთი	—
26179	116*)	20 მანეთი	—
26181	003*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26184	257*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26191	483*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26197	257*)	20 მანეთი	—
26200	099*)	40 მანეთი	—
26204	313*)	40 მანეთი	—
26219	358*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
26221	405*)	20 მანეთი	—
26222	431*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26224	173*)	25 მანეთი	—
26232	388*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26238	111*)	40 მანეთი	—
26239	208*)	ელექტრომიქსერი	20—00
26261	404*)	20 მანეთი	—
26273	101*)	20 მანეთი	—
26277	357*)	25 მანეთი	—
26284	017*)	20 მანეთი	—
26287	1-500	15 მანეთი	—
26302	162*)	20 მანეთი	—
26306	035*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
26314	238*)	ელექტრომიქსერი	20—00
26319	005*)	40 მანეთი	—
26323	106*)	20 მანეთი	—
26326	278*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26331	391*)	20 მანეთი	—
26353	489*)	30 მანეთი	—
26354	127*)	30 მანეთი	—
26360	418*)	40 მანეთი	—
26370	292*)	მაცივარი „მინსკი“	430—00
26378	298*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
26383	295*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26391	432*)	25 მანეთი	—
26399	002*)	40 მანეთი	—
26403	151*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
26405	292*)	120 მანეთი	—
26431	284*)	40 მანეთი	—
26439	403*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26445	248*)	20 მანეთი	—
26468	310*)	მაცივარი „მინსკი“	430—00
26496	052*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26508	469*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
26529	268*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
26533	343*)	20 მანეთი	—
26538	340*)	20 მანეთი	—
26548	465*)	40 მანეთი	—
26552	198*)	25 მანეთი	—
26564	405*)	მტვერსასრუტი	37—00
26572	420*)	40 მანეთი	—
26573	145*)	20 მანეთი	—
26588	084*)	ელექტროყავასაფქვავი	14—00
26614	031*)	20 მანეთი	—
26624	440*)	40 მანეთი	—
26637	128*)	30 მანეთი	—
26639	311*)	ელექტროხორცსაკეპი	25—00
26663	377*)	40 მანეთი	—
26665	422*)	20 მანეთი	—
26684	274*)	25 მანეთი	—
26716	192*)	40 მანეთი	—
26740	033*)	30 მანეთი	—
26765	444*)	მაცივარი „ზილი“	370—00
26769	322*)	20 მანეთი	—
26772	221*)	20 მანეთი	—
26781	278)	20 მანეთი	—
26798	300*)	ახი ლატარიის ბილეთი	30—00
26807	174*)	30 მანეთი	—
26821	1-500	10 მანეთი	—
26837	405*)	20 მანეთი	—
26838	038*)	ახი ლატარის ბილეთი	30—00
26840	126*)	40 მანეთი	—
26850	016*)	40 მანეთი	—
26879	407*)	20 მანეთი	—
26884	197*)	20 მანეთი	—
26892	438*)	40 მანეთ